בס"ד

יד מהרש"א

מסכת פסחים

פרק תמיד נשחט

מדף נח. עד דף סה.

ג' דחה"מ סוכות תשע"ד

© Yecheskel Folger 2013

מפתח

דף נח. 4
רש"י ד"ה בין הערבים 4
תד"ה ר' ישמעאל ותד"ה קעבדינן 5
דף נח: 9
תד"ה אלא לרבא 9
תד"ה העולה 12
דף נט. 13
תד"ה יאוחר 13
רש"י ד"ה תמיד קודם לקטורת 14
רש"י ד"ה ומחוסר כפורים ותד"ה זה בנה אב 16
תד"ה אין לך 18
תד"ה זה בנה אב 20
דף נט: 21
תד"ה עשאום כמי 21
תד"ה ולא עולת חול 22
תד"ה דאי ר' מאיר וכל אמצע דיבור שבו 24
דף ס. 27
רש"י ד"ה לעולם סיפא וגמרא ומדסיפא בעבודה א' רישא נמי וכו' ותד"ה והיינו בעיא דרב פפא 27
תד"ה אבל בשתי ותד"ה אי 31
תד"ה והיינו בעיא דרב פפא 35
תד"ה אילימא בב' עבודות 36
דף ס: 38
תד"ה פסח ששחטו לשמו ושלא לשמו 38
גמרא תאמר בלשמו שכן אינו נוהג בכל הזבחים 40
דף סא. 43
תד"ה נעשה כמי 43
תד"ה ואתקש אוכלין למנויו 44
דף סא: 48
תד"ה רב חסדא 48
תוספות ד"ה וכי תימא 50
תד"ה כתב רחמנא וגמרא ד"ה וכי תימא מאי חומרי' 52
דף סב. 54
תד"ה כי לית לי' 54
תד"ה מאי שנא טומאה 55
דף סב: 57
תד"ה לימא הואיל 57
תד"ה פסולו בגופו 60
דף סב: ודף סג. 62
תוספות ד"ה ערלים למולין וגמרא אמר רבה 62
תד"ה השוחט פסח 67
דף סג: 68
רש"י ד"ה הואיל וישנו בהלנת אימורין 68
רש"י ד"ה אבל המולק 71
רש"י ד"ה קשיא מליקה ותד"ה הא והא ר' שמעון 72

תד"ה טעמא דשלא 73
דף סד: 74
גמרא אביי אמר ננעלו תנן 74
דף סה: 75
תד"ה החולב 75
תד"ה המכבד וכל אמצע דיבור שבו 75
תד"ה שמא לא נתקבל 77

דף נח.

רש"י ד"ה בין הערבים

בפירש"י בד"ה בין הערבים כו' וכתב בין הערבים לדרשה חלוק הערב כו' עכ"ל ק"ק הא בפסח נמי בין הערבים כתיב וא"א לפרש כן דהא הפסח אחריו וק"ל:

1) הקדמה

א) בין הערבים תחילתו בחצות בתחלת שעה ז' וסופו לאחר שש שעות בסוף שעה י"ב

2) משנה וגמרא כמבואר ברש"י

א) תמיד של בין הערבים נשחט בשמנה ומחצה וקרב בתשעה ומחצה

ב) דכתיב "בין הערבים" לדרשה חלוק להני שש שעות לשני ערבים

(1) ב' שעות ומחצה לכאן קודם לעשייתו

(2) וב' שעות ומחצה לכאן לאחר עשייתו

3) מהרש"א

א) קשיא

i) לגבי קרבן פסח נמי כתיב בין הערבים ולגבי קרבן פסח אי אפשר לחלק הני שש שעות לשני ערבים שווים דהרי קרבן פסח לא נשחט אלא לאחר התמיד

תד"ה ר' ישמעאל ותד"ה קעבדינן

תוס' בד"ה ר' ישמעאל כו' אבל בשבת דעלמא קרב כסדר החול גזירה כו' עכ"ל לאביי לכ"ע אית להו גזירה שבת דעלמא אטו חול דעלמא דאם לא כן (ד)[ו]פליגי בגזירה לוקמי פלוגתייהו בפשיטות וכדמוקי בשבת דעלמא או פליגי בבזיכין קודמין למוספין ועוד לוקמי פלוגתייהו בפשיטות טפי כרבה בר עולא וכצ"ל לרבא דמוקי פלוגתייהו בע"פ ובמכמר בשרא דבשבת דעלמא לא פליגי דכ"ע אית להו גזירה כיון דליכא היכרא ובזה יתיישב מה שהקשה בעל המאור לרבא לר' ישמעאל משום מכמר בשרא יאוחר הפסח ולא יאוחר התמיד משש ומחצה שהוא זמנו די"ל כיון דליכא היכרא להקדים התמיד בשביל הפסח אית ביה שפיר גזירה שבת אטו חול דעלמא ודו"ק:

בד"ה וקעבדינן כו' בזיכין בחמש ומוספין בשש משמע לר"ע ליכא שהייה כו' עכ"ל דלא הוזכר שום שהייה אחר חמש דבזיכין לר"ע ומשמע דכלה בסוף ה' ומוספין בתחלת שש אבל בזיכין בשבע דקאמר ר"י בתחלת ז' ע"כ איכא אחריו שהייה חצי שעה דהתמיד אחריו בז' ומחצה ואיכא למימר דלא כלה בזיכין סוף ז' ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) מוספין מובאין דיקא בשעה שש
   - ב) למאן דאמר אשר בשבת "מוספין קודמין לבזיכין" קרבין בזיכין בשעה שבע
   - ג) למאן דאמר אשר בשבת "בזיכין קודמין למוספין" קרבין בזיכין בשעה חמש
2) הקדמה ב' – שוהין שעה אחת בעשיית תמיד ומקריבין הפסח בגמר הקרבתו
3) הקדמה ג'
   - א) זמן הכי קודם להקרבת תמיד של בין הערבים הנו ב-6.5
     - i) ומצד זריזות היינו מקריבין לתמיד באותו זמן בכל אופן
     - ii) ואכן מקריבין אותו ב-6.5 בערב פסח שחל בערב שבת
   - ב) ברם מצד טעמים שאינן מענינו
     - i) בחול של כל השנה מקריבין אותו ב-8.5
     - ii) בערב פסח שחל בחול שלא בערב שבת מקריבין אותו ב-7.5
4) ברייתא א' כמבואר בגמרא
   - א) ר' ישמעאל ור' עקיבא פליגי בזמן הקרבת קרבן תמיד בשבת כדאיתא בשורה 2 ובשורה 5 דטבלא
   - ב) ונבאר להלן אשר אביי ורבא ורבה בר עולא פליגי בעצם שיטות ר' ישמעאל ור' עקיבא בשורה 2 ובשורה 5 דדנין בשבת
   - ג) שים לב דר' ישמעאל ור' עקיבא לא פליגי בזמן הקרבת תמיד בשורה 1 ובשורה 3 ובשורה 4 דלא דנין בשבת

ביאור לברייתא א'							
			אביי		רבא	רבה בר עולא	
			1	2	3	4	5	6
			ר"י	ר"ע	ר"י	ר"ע	ר"י	ר"ע
1	חול כל השנה		8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5
2	שבתות כל השנה		8.5	8.5	8.5	8.5	**8.5**	**7.5**
3	ע"פ שחל בחול		7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5

						חוץ מע"ש	
6.5	6.5	6.5	6.5	6.5	6.5	ע"פ שחל בע"ש	**4**
7.5	**8.5**	**7.5**	**8.5**	**6.5**	**7.5**	ע"פ שחל בשבת	**5**

5) גמרא – רבה בר עולא

א) ר' ישמעאל אית לי' דבשבתות דעלמא ובערב פסח שחל בשבת מקריבין לתמיד ב-8.5 ור' עקיבא אית לי' דמקריבין לתמיד ב-7.5

ב) והיינו טעמא

i) דר' ישמעאל חושש לסרכא דחול כלומר דגוזר שבת אטו חול דחושש דאלו בשבת מקדימין לתמיד לפני 8.5 יטעו הרואים למימר אשר אף בחול מקדימין לתמיד לפני 8.5

ii) ור' עקיבא לית לי' האי חששא ולכן שרי להקדים דתמיד בשבת לפני 8.5

ג) קשיא לר' עקיבא

i) ליקרב קרבן תודה בזריזות ב-6.5

ד) תירוץ

i) ר' עקיבא אית לי' דבשבת מוספין קודמין לבזיכין

(1) וקבענו בהקדמה דמ"ד דמוספין קודמין לבזיכין מביאין לבזיכין בשעה ז'

(2) ולכן אין מקריבין לתמיד לפני 7.5

ii) להלן נייתי ביאור נוסף של מהרש"א בענין זה

6) המשך דגמרא – אביי

א) חלק א'

i) ר' ישמעאל ור' עקיבא פליגי בערב פסח שחל בשבת – לר' ישמעאל מקריבין לתמיד ב-7.5 ולר' עקיבא מקריבין לתמיד ב-6.5

ii) והיינו טעמא

(1) דר' ישמעאל אית לי' אשר בכל שבת מוספין קודמין לבזיכין וקבענו דלכן אין להקדים קריבת תמיד לפני 7.5

(2) ור' עקיבא אית לי' אשר בכל שבת בזיכין קודמין למוספין ולכן יתכן להקריב לתמיד בזריזות בזמנו ב-6.5

ב) חלק ב' – תוספות כמבואר במהרש"א

i) שאלה

(1) אמאי לא מפרש אביי דפליגי לא לבד בשורה 5 בערב פסח שחל בשבת אלא אף בשורה 2 בשבתות דעלמא דר' ישמעאל אית לי' דמקריבין לתמיד ב-7.5 מחמת דמוספין קודמין לבזיכין ור' עקיבא אית לי' דמקריבין לתמיד ב-6.5 מחמת דבזיכין קודמין למוספין

ii) תשובה

(1) אביי ס"ל דבשבתות דעלמא חוששין בין ר' ישמעאל בין ר' עקיבא לסרכא דחול ודלכן מקריבין לתמיד ב-8.5

iii) שאלה

(1) אם כן בשורה 5 לגבי ערב פסח שחל בשבת נמי יגזרו ר' ישמעאל ור' עקיבא שבת אטו חול ויקריבו לתמיד ב-8.5

iv) תשובה

(1) בערב פסח שחל בשבת יכירו הרואין דהיינו טעמא דבאותה שבת לא מאחרין לתמיד עד 8.5 משום דתיכף בתום שעה לעשיית התמיד מקריבין לקרבן פסח

(2) דהיינו דמקריבין לקרבן פסח ב-8.5 לר' ישמעאל וב-7.5 לר' עקיבא

7) מהרש"א

א) שאלה

i) שים לב

(1) דכדי ליישב קושיית תוספות להא דאביי קובע דדיקא בערב פסח שחל בשבת קסבר ר' ישמעאל דזמנו 7.5 ור' עקיבא קסבר דזמנו 6.5 ואשר בשבתות דעלמא לא פליגי

(2) סגי לנמק דר' ישמעאל גוזר שבת אטו חול ודלכן זמנו 8.5 ולא יתכן אשר ר' ישמעאל בברייתא א' יאמר דזמנו 7.5

ii) ואמאי הוצרכו תוספות לנמק עוד אשר ר' עקיבא נמי גוזר שבת אטו חול ואשר בשבתות דעלמא ס"ל כר' ישמעאל דזמנו 8.5

ב) תשובה

i) לא יתכן דאם כן אמאי לא אזיל אביי בשיטת רבה בר עולא דבין בערב פסח שחל בשבת בשורה 5 בין בשבת דעלמא בשורה 2 פליגי ר' ישמעאל ור' עקיבא בהא

(1) דר' ישמעאל אית לי' דמקריבין לתמיד ב-8.5 משום דגוזרין שבת אטו חול

(2) ור' עקיבא אית לי' דמקריבין לתמיד ב-7.5 משום דלא גוזר שבת אטו חול וגם אית לי' דמוספין קודמין לבזיכין

8) המשך דגמרא – רבא

א) רבא אית לי' דר' ישמעאל ור' עקיבא פליגי בערב פסח שחל בשבת דומיא לשיטת אביי – ובשינוי זה אשר רבא דלא כאביי מפרש דלר' ישמעאל זמנו 8.5 ולר' עקיבא זמנו 7.5

ב) והיינו טעמא

i) דר' ישמעאל אית לי' דמקריבין לתמיד ב-8.5 כדי לאחר לקרבן פסח ל-9.5 דמשום דחיישינן למכמר בשרא מקצרין לזמן שעובר מעת הקרבת קרבן פסח עד מוצאי שבת

ii) ור' עקיבא לא חייש למיכמר בשרא ולכן מקדימין לזמנו של תמיד ל-7.5

ג) קשיא

i) לר' עקיבא דלא חייש למכמר בשרא אמאי לא מקריבין לתמיד בזמנו בזריזות ב-6.5

ד) תירוץ

i) ר' עקיבא אית לי' אשר בשבת מוספין קודמין לבזיכין

ii) ומפני הקדמות דלעיל מובן דבשבת לא יתכן להקריב קרבן תמיד לפני 7.5

9) מהרש"א

א) מובן דלרבא כמו לאביי מוכרח דאית לי' אשר בשבתות דעלמא ר' ישמעאל ור' עקיבא תרוייהו אית להו דמחמת דליכא היכירא חוששין לסרכא דחול למיגזר שבת אטו חול ולכן מקריבין בשבתות דעלמא ב-8.5

ב) ובזה יתיישב לרבא עוד קושיא זו דבעל המאור:

i) קשיא לרבא

(1) אין הכי נמי דחשש מיכמר בשרא לר' ישמעאל מנמק שפיר הא דמאחרין לקרבן פסח עד 9.5 בערב פסח שחל בשבת

(2) ברם לא מנמק הא דלר' ישמעאל לא מקריבין לתמיד בזמנו ב-6.5 דהרי קרבן עולה הוא ולא נאכל כלל

ii) תירוץ חלק א

(1) כמו דקבענו לרבא כמו לאביי דבשבתות דעלמא ליכא היכירא מחמת דליכא קרבן פסח אשר בגללו יבינו הרואין דמחמתו הקדימו לקרבן תודה לפני 8.5

(2) כמו כן לרבא בערב פסח שחל בשבת גם כן ליכא היכירא כיון דמחמת חשש דמכמר בשרא לא מקריבין לקרבן פסח ב-8.5

(3) ולכן מובן דלר' ישמעאל דחייש למכמר בשרא מוכרח להקריב קרבן תמיד ב-8.5

iii) תירוץ חלק ב'

(1) שים לב

(א) דלר' עקיבא דלא חייש למיכמר בשרא לית צורך לאחר לקרבן תמיד יותר משעה 7.5 ומצי להקריב קרבן פסח אחריו ב-8.5

(ב) ולכן איכא היכירא ולא גוזר שבת אטו חול ולית צורך לאחר קרבן תודה ל-8.5

10) רש"י

א) קשיא

i) קבענו אשר אלו מוספין קודמין לבזיכין מקריבין למוספין בשעה שש ולאח"כ מקריבין לבזיכין בשעה שבע ואשר לכן אי אפשר להקריב קרבן תמיד עד 7.5 דהיינו חצי שעה לאחר התחלת שעה ח'

ii) ותיקשי דמצינן להקריב לתמיד תיכף לאחר שעה שבע דהיינו בתחלת שעה שמונה

ב) תירוץ

i) בסוף קריבת בזיכין חולקין לחם הפנים ויכול להיות אשר זמן בזיכין וחלוקת לחם הפנים ימשיך יותר משעה אחת מתחלת שעה שבע עד 7.5

11) תוספות כמבואר במהרש"א

א) למאן דאמר אשר בזיכין קודמין למוספין – כגון ר' עקיבא אליבא דאביי – מוכרח אשר זמן בזיכין וחלוקת לחם הפנים לא ממשיך יותר משעה

ב) דהרי קבענו אשר לשיטה זו מקריבין בזיכין החל בתחלת חמש ולאח"כ מקריבין מוספין תיכף בתחלת שש

דף נח:

תד"ה אלא לרבא

[דף נח עמוד ב] בד"ה אלא לרבא קשיא תימה לרבה בר עולא נמי תקשי כו' עכ"ל הא ודאי דאיכא למימר דיתרץ כרבא וכתירוצם ואם ר"ל אמאי נקט התלמוד לרבא קשיא ולא נקט נמי בקושייתו רבה בר עולא א"כ הא לא יתורץ במה שתרצו או יתרץ כרבא אלא דמעיקרא בתמיהתם לא ניחא להו למימר דיתרץ כרבא דמ"מ אמאי לא פליג ר"ע נמי ברישא בשבת דעלמא לרבה בר עולא ואהא תירצו דקושטא הוא דקאי ר"ע ארישא ובתירוצם שני ר"ל נמי דפליג ר"ע ברישא בשבת דעלמא ומדקאי בסיפא נימא דפליג נמי בסיפא ויתרץ כרבא כדמוכח בברייתא דלקמן דפליגי נמי בשבת בע"פ ודו"ק:

ביאור לברייתא א'							
		אביי		רבא		רבה בר עולא	
		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
		ר"י	ר"ע	ר"י	ר"ע	ר"י	ר"ע
1	חול כל השנה	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5
2	שבתות כל השנה	8.5	8.5	8.5	8.5	**8.5**	**7.5**
3	ע"פ שחל בחול חוץ מע"ש	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5
4	ע"פ שחל בע"ש	6.5	6.5	6.5	6.5	6.5	6.5
5	ע"פ שחל בשבת	**7.5**	**6.5**	**8.5**	**7.5**	**8.5**	**7.5**

1) הקדמה

א) עיין בטבלא לשיטות אביי ורבא ורבה בר עולא – כמבואר בדיבור הקודם – בזמן שחיטת קרבן תמיד לר' ישמעאל ור' עקיבא

ב) שיטות אלו מבוססות בברייתא א' אשר דנינן בה בדיבור הקודם

2) ברייתא ב' לגבי שיטות ר' ישמעאל ור' עקיבא

א) רישא דברייתא ב'

i) תמיד כל השנה נשחט ב-8.5

ii) לא הוזכר בברייתא דפליגי ר' ישמעאל ור' עקיבא בנקודה זו

iii) עכשיו

(1) בחול כל השנה מתאימה שיטה זו לשיטות אמוראים דלעיל כמבואר בשורה 1 בטבלא

(2) ברם בשבתות של כל השנה לא מסכמת שיטה זו לרבה בר עולא דאית לי' בטור 6 ושורה 2 דלר' עקיבא זמנו ב-7.5

ב) סיפא דברייתא ב' – ערב פסח שחל בשבת

i) לר' ישמעאל תמיד קרב ב-7.5

(1) שיטה זו דר' ישמעאל בברייתא ב' מתאימה לשיטת אביי בדר' ישמעאל בברייתא א'

(2) אבל לא מתאימה לשיטות רבא ורבה בר עולא בדר' ישמעאל בברייתא א'

ii) לר' עקיבא בתחלה נקטו בגמרא

(1) דלא יתכן דאית לי' אשר תמיד קרב ב-7.5 בערב פסח שחל בשבת דא"כ לא פליג אדר' ישמעאל

(2) ודלכן מוכרח דר' עקיבא ס"ל דזמנו 6.5

(3) השתא שיטה זו דברייתא ב' לר' עקיבא מתאימה לשיטת אביי לר' עקיבא בטור 2 בשורה 5 בברייתא א' אבל לא מתאימה לשיטות רבא ורבה בר עולא לר' עקיבא בטורי 4- ו6 בשורה 5 דבערב פסח שחל בשבת מקריבין קרבן תמיד ב-7.5

3) בקיצור

א) רישא דברייתא ב' קשיא לרבה בר עולא אליבא דר' עקיבא

ב) סיפא דברייתא ב' קשיא לרבא ורבה בר עולא בין אליבא דר' ישמעאל בין אליבא דר' עקיבא

4) גמרא

א) קשיא לרבא

i) קבענו דברייתא ב' לא מתאימה לשיטת רבא

ii) להלן יבארו תוספות אמאי לא הקשה גמרא קושיא זו אף לרבה בר עולא

ב) תירוץ

i) רבא יאמר לך דהכי קתני בסיפא דברייתא ב'

ii) בערב פסח שחל בשבת

(1) לר' ישמעאל

(א) תמיד קרב ב-8.5 ושיטה זו דברייתא ב' מתאימה לשיטות רבא ורבה בר עולא לר' ישמעאל בטורים 3 ו-5 בשורה 5

(2) ולפי הילוך זו דרבא בדר' ישמעאל נמצא

(א) דיתכן דר' עקיבא בברייתא ב' אית לי' דזמנו 7.5 ודאכן פליג אר' ישמעאל אשר לדידי' זמנו 8.5

(ב) ונמצא אשר סיפא דברייתא ב' לר' עקיבא מתאימה לשיטות רבא ורבה בר עולא לר' עקיבא בברייתא א' לגבי ערב פסח שחל בשבת כמבואר בטורים 4 ו-6 בשורה 5

5) תוספות

א) קשיא

i) כשהקשו בגמרא אשר סיפא דברייתא ב' לא מתאימה לשיטת רבא בברית א'

ii) אמאי לא הקשו גם כן אשר רישא דברייתא ב' לא מתאימה לשיטת ר' עקיבא בברייתא א' לרבה בר עולא ואשר סיפא דברייתא ב' קשיא לרבה בר עולא בין אליבא דר' ישמעאל בין אליבא דר' עקיבא

ב) תירוץ א'

i) רבה בר עולא אית לי'

(1) דר' עקיבא דברייתא ב' לא דן בסיפא כל עיקר ומעולם לא השמיע ר' עקיבא שיטתו בזמן הקרבת תמיד בערב פסח שחל בשבת

(2) ולכן יכול להיות דברייתא ב' כרבה בר עולא ס"ל לגבי שיטת ר' עקיבא דתמיד זמנו 7.5 בערב פסח שחל בשבת

ii) ודיקא ברישא דברייתא דן ר' עקיבא ודיקא התם פליג ר' עקיבא על ר' ישמעאל

(1) דשלא כר' ישמעאל דאית לי' אשר תמיד קרב ב-8.5 כל השנה בין בחול בין בשבת

(2) ר' עקיבא אית לי' דבחול כל השנה אכן זמנו 8.5 אבל בשבתות של כל השנה זמנו 7.5 ובמהלך זו מתאים שיטת ברייתא ב' לר' עקיבא לשיטת רבה בר עולא לר' עקיבא בברייתא א' בטור 6 שורה 2

ג) תירוץ ב'

i) קבענו אשר תירוצו של רבא לסיפא דברייתא ב' עולה נמי לרבה בר עולא

6) מהרש"א

א) קשיא

i) תירוץ זו הרי עלה בדעת תוספות אף בדמקשי קושיתייהו

ii) ומה חידשו בה

ב) שמא נתרץ ככה

i) לא הקשו תוספות אלא למה לא הזכירו בגמרא אשר תירוצו של רבא עולה גם לרבה בר עולא

ג) פירכא לתירוץ זו

i) אם כיוונו להקשות ככה בגמרא הרי לא תירצו לקושיא זו

ד) תירוץ חלק א'

i) בתחלה לא רצו תוספות לתרץ אשר תירוץ דגמרא לרבא עולה נמי לרבה בר עולא מפני שתירוץ זו לחודה

(1) הגם דמתרץ קושיא דגמרא מסיפא דברייתא ב' לרבה בר עולא

(2) לא מספיק לתרץ קושיא דגמרא מרישא דברייתא ב' לשיטת רבה בר עולא לר' עקיבא בברייתא א' בטור 6 שורה 2

ה) תירוץ חלק ב'

i) ברם

(1) לאחר דקבעו בתוספות בתירוץ א' אשר אכן ר' עקיבא פליג אר' ישמעאל ברישא דברייתא ב' ודלכן ר' עקיבא ברישא דברייתא ב' בשיטת רבה בר עולא אזיל בברייתא א' לשבתות כל השנה בטור 6 שורה 2

(2) מוסיפין תוספות אשר תירוצה דגמרא לרבא יש לה תוצאה כדביארנו אשר יכול להיות דר' עקיבא פליג נמי אר' ישמעאל בסיפא ואשר שיטתו דר' עקיבא בברייתא ב' מתאימה לשיטתו אליבא דרבה בר עולא בברייתא א' בטור 5

(3) וזאת עדיף להו דלהלן משמע מגמרא דפליגי ר' עקיבא ור' ישמעאל בין בשבתות כל השנה בין בערב פסח שחל בשבת

תד"ה העולה

בד"ה העולה עולה כו' משום דלשון שלא יהא דבר קודם משמע טפי עיכוב כו' עכ"ל היינו לפי דעת המקשה דבעי למימר עיכובא התם דבלשון הברייתא משמע טפי עיכוב מהמשנה אבל אביי מסיק התם דשלא יהא דבר כו' אינו אלא למצוה וכמ"ש התוס' לעיל ומהרש"ל לפום חורפיה לא ע"ש וק"ל:

1) ברייתא
   - א) וערך עלי' העולה מלמד שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר
2) משנה א' בזבחים
   - א) מקדימין תמידין למוספין מדכתיב "מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד"
3) משנה ב' בזבחים
   - i) התמידין אין מעכבין את המוספין ומקדים איזהו מהן שירצה
   - ב) גמרא במנחות
     - i) קשיא למשנה ב'
       - (1) הרי קבענו בברייתא אשר מצד וערך עלי' העולה איצטריך להקדים תמידין
     - ii) תירוץ של אביי
       - (1) משנה ב' אשמועינן דבדיעבד אם קדמו מוספין כשרין ואשר לשון "לא יהא" בברייתא אין משמעה אלא למצוה
4) תוספות
   - א) קשיא
     - i) במנחות אמאי הקשו קושיתייהו מברייתא ולא מן משנה א'
   - ב) תירוץ
     - i) לישנא "לא יהא" דברייתא משמע טפי לעיכובא
5) מהרש"א
   - א) קשיא
     - i) הרי לבסוף קובעים אשר ברייתא מצוה קא משמע לן ולא עיכובא
   - ב) תירוץ
     - i) מכל מקום מקשן דסליק אדעתי' דתרוייהו לעיכובא נקט דברייתא משמע לעיכובא טפי

דף נט.

תד"ה יאוחר

[דף נט עמוד א] בד"ה יאוחר דבר כו' אף על גב דתמיד תדיר אצטריך כו' עכ"ל ומיהו בהך דתניא כי קושיין המ"ל דקטורת ונרות קודמין לפסח משום דהוו תדיר וק"ל:

1) ברייתא א'

א) "והקטיר עלי' חלבי השלמים" מלמד אשר "עליה השלם" – דאין להביא קרבנות לאחר תמיד של בין הערבים

2) ברייתא ב'

א) איתא לימוד מיוחד דאף על פי כן מקריבין קרבן פסח לאחר תמיד של בין הערבים

3) תוספות

א) קשיא

i) אמאי לא סמכא ברייתא ב' על כלל דתדיר קודם

ב) תירוץ

i) אי לאו לימוד מיוחד דברייתא ב' הוה אמינא אשר "עלי' השלם" גובר על דין דתדיר קודם

4) ברייתא ג'

א) מחמת לימוד מיוחד דברייתא ב' לא זו בלבד דמקריבין קרבן פסח לאחר תמיד של בין הערבים אלא אף זו דמקריבין קרבן פסח לאחר נרות וקטרת

5) מהרש"א

א) הוה להו לתוספות להקשות גם כאן דאמאי לא סמכי ברייתא ג' על כלל דתדיר קודם למילף אשר נרות וקטורת נמי קודמין לקרבן פסח

ב) ולגבי קושיא זו אין ליישב דאי לאו לימוד מיוחד הוה אמינא אשר "עלי' השלם" גובר על כלל דתדיר קודם דהרי "עלי' השלם" דיקא לגבי קרבנות קא מיירי

רש"י ד"ה תמיד קודם לקטורת

בפירש"י בד"ה תמיד קודם לקטורת כו' טעמא מפורש בסדר יומא כו' עכ"ל לכאורה שהוצרך לזה להך ברייתא דקתני כקושיין ולא ממעטינן מאותו אלא קטורת דהוי עבודת פנים דכוותיה נימא דקטורת ונרות קודמין נמי לתמיד ואהא קאמר דמפורש טעמא בסדר יומא אבל אחרי העיון לא מצאתיו שם ודו"ק:

1) ברייתא א'

א) הי לך סדרי קרבנות ועבודות בערב פסח:

סדר ברייתא א'
תמיד
פסח
קטרת
נרות

ב) שאלה

i) מנלן דמקדימין תמיד לפסח

ג) תשובה

i) לגבי פסח כתיב בערב בין הערבים ובתמיד לא כתיב אלא בין הערבים

ii) פרטי תשובה זו אינן מענינו

2) גמרא

א) קשיא לברייתא א'

i) אף בקטרת ונרות לא כתיב בערב ואמאי לא מקדמי אף הן לקרבן פסח בדומה לקרבן תמיד כזה

סדר ברייתא א'	קשיא לברייתא א'
תמיד	תמיד
פסח	קטרת
קטרת	נרות
נרות	פסח

ב) תירוץ

i) בנרות כתיב "באהל מועד ... יערך אותו אהרן ובניו מערב ועד בקר"

ii) והך "אותו" מילף אשר כל עבודות כולל קרבן פסח קודמין לנרות

ג) שאלה

i) ואמאי קודמין קטרת לפסח

ד) תשובה

i) קטרת איתקש לנרות

תירוץ לברייתא א'	קשיא לברייתא א'
תמיד	תמיד
פסח	קטרת
קטרת [דכתיב אותו]	נרות
נרות [דכתיב אותו]	פסח

3) ברייתא ב'

א) כי קושיא דגמרא דלעיל לברייתא א' מקדימין קטרת ונרות לפסח בסדר הזה:

תירוץ לברייתא א'	ברייתא ב'
תמיד	תמיד
פסח	קטרת
קטרת [דכתיב אותו]	נרות
נרות [דכתיב אותו]	פסח

4) המשך דגמרא

א) קשיא לברייתא ב'

i) היאך קא דרשא ברייתא ב' להך "אותו"

ב) תירוץ

i) מהא דכתיב אותו לית למילף אלא דעבודת פנים כגון קטרת אין להתחיל אחר נרות משא"כ פסח שהוא עבודת חוץ שרי להתחיל אחר קטרת ונרות

תירוץ לברייתא א'	תירוץ לברייתא ב'
תמיד	תמיד
פסח	קטרת [עבודת פנים]
קטרת [דכתיב אותו]	נרות [עבודת פנים]
נרות [דכתיב אותו]	פסח [עבודת חוץ לא דורשין אותו]

5) רש"י כמבואר במהרש"א

א) במסכת זבחים מקשין קושיא זו לברייתא ב'

i) הרי תמיד נמי עבודת חוץ הוא ואמאי לא מאחרין תמיד לקטרת ונרות וקטרת דומיא לקרבן פסח

רש"י ד"ה ומחוסר כפורים ותד"ה זה בנה אב

ד"ה ומחוסר כפורים כגון מצורע או זב ששכח כו' עכ"ל ולא נקט נמי יולדת משום דאיכא למ"ד בפרק האשה דאין האשה חייבת כרת אפילו בפסח ראשון ולא דחי מצות פסח דידה עשה דהשלמה אך קשה דא"כ גבי מחוסר כפורים של כל השנה אמאי לא מוקי לה ביולדת ובזב ולא תקשי ליה והאיכא אשם דלית בהו אשם ולא תקשי ליה נמי והאיכא עולה דהא פסיקא ליה ביולדת דלא מעכבא בשקרבה עולתה [קודם] כמ"ש התוס' דלא הוה ס"ד דמעכב אלא במצורע מדכתיב תהיה דמשמע עיכובא וק"ל:

בד"ה זה בנה אב וכו' היינו דוקא במצורע דכתיב ביה תהיה כו' עכ"ל ודמייתי זה בנה אב כו' וקי"ל דאפילו חטאת כו' היינו ביולדת למצוה וכ"ש במצורע דאפילו עיכובא איכא וסמך אתהיה דמשמע עיכובא במצורע ודו"ק:

1) הקדמה א'

א) קרבנות טהרה למחוסרי כפורים

	חטאת	עולה	אשם
מצורע עני	עוף	עוף	כבש
מצורע עשיר	כבשה	כבש	כבש
יולדת עני'	עוף	עוף	
יולדת עשירה	עוף	כבש	
זב	עוף	עוף	

2) הקדמה ב'

א) בדרך כלל מכח "עשה דהשלמה" אין מביאין קרבנות לאחר תמיד של בין הערבים

3) ברייתא

א) תנא קמא

i) מחוסר כפורים יוצא מן הכלל שמותר לו להביא קרבנות טהרה שלו בערב פסח לאחר תמיד של בין הערבים

ii) משום דבלאו הכי אסור לו לאכול פסחו ויתחייב כרת על אי אכילת פסח

ב) ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה

i) מחוסר כפורים יוצא מן הכלל אף בשאר ימות השנה

ii) דמביא כפרתו לאחר תמיד של בין ערבים כדי שיאפשר לו לקיים עשה דמחייב לכהנים ובעלים לאכול נדרים ונדבות שהביא לפני תמיד בין הערבים

4) רש"י

i) קשיא לתנא קמא

(1) הרי איתא למ"ד דליכא כרת לאשה שלא אכלה פסח

ii) תירוץ

(1) תנא קמא לא משתעי אלא במצורע וזב ולא ביולדת

5) גמרא

א) קשיא לר' ישמעאל בנו של ריב"ב

i) מחוסרי כפרה אינן בכרת אלו לא מקיימי לעשה דאכילת נדרים ונדבות שלהן

ii) ואמאי דוחה עשה דאכילת קרבנות לעשה דהשלמה

ב) תירוץ דרב חסדא כמבואר ברש"י

i) הכא במצורע עני או יולדת או זב קא מיירי דמביאין חטאת שלהן דיקא מן העוף להתיר להן לאכול נדרים ונדבות

ii) ולקרבן עוף ליכא עשה דהשלמה דדמו גרידא מובא למזבח ולא מקטירין ממנו כלום

ג) קשיא

i) אף מצורע עני חייב להביא כבש לאשם לכפרה שלו ולהתיר לו לאכול נדרים ונדבות

ii) וכיון דמקטיר להך אשם חזרה קושיא לדוכתא דמאי אולמי' דהאי עשה מהאי עשה

ד) תירוץ

i) קא מיירי בשכבר הביא אשמו

ה) קשיא כמבואר בתוספות ומהרש"א ד"ה זה בנה אב

i) והא צריך להביא עולה ועכשיו מטעם שאינו מענינו לאחר תמיד של בין הערבים אינו יכול להביא עולה

ii) וליכא למימר דמדובר כשכבר הביא עולה דהרי מבנין אב למידין דחטאת קודמת לעולה

(1) ביולדת ולזב למצוה

(2) ולמצורע אפילו לעיכובא מחמת דבמצורע כתיב "תהי'"

6) מהרש"א ד"ה מחוסר כיפורים

א) ניהדר לרש"י דפירש דתנא קמא בזב ומצורע משתעי ולא ביולדת

ב) קשיא

i) השתא דקבענו אשר יכול להיות דתנאי דברייתא לאו בכל מחוסרי כפורים משתעי

ii) אף לר' ישמעאל בנו של ריב"ב נימא דלא משתעי אלא ביולדת וזב דלא מייתי אשם ואשר לדידהו חטאת קודם לעולה דיקא למצוה ולא לעיכובא דהרי לדידהו ביולדת וזב לא כתיב "תהי'"

תד"ה אין לך

תוס' בד"ה אין לך כו' דע"כ לא חשיב אלא מידי דהקטרה דבה כו' דאלת"ה כו' עכ"ל ור"י בנו של ריב"ב דחשיב נמי מחוסר כפורים של כל השנה ומוקי לה רב חסדא בחטאת עוף דלית ביה מידי דהקטרה אלא דמה למזבח י"ל דאע"ג דלא עבר בדמה למזבח עשה דהשלמה בחטאת עוף מ"מ כיון דיוצא בדמה מידי עשה דהשלמה כדפרש"י לקמן גבי כשנתותרו כיון שנזרק דמן קודם תמיד כו' דכיון דנראין להקרבה קודם לכן על תמיד של שחר הוא מושלם עכ"ל א"כ דמה למזבח מידי דהקטרה מקרי וק"ל:

1) הקדמה א'

א) עשה דהשלמה היינו "וערך עלי' חלבי השלמים" דממנו ילפינן "עליה השלם כל הקרבנות כולם"

2) הקדמה ב'

א) גמרא דף נט:

i) קשיא

(1) היאך מקטירין אימרי קרבן פסח כל הלילה

ii) תירוץ כמבואר ברש"י

(1) מדובר כשכבר נזרק דמו לפני שהקריבו תמיד של בין הערבים

(2) דכיון דנראה להקרבה קודם לתמיד של בין הערבים חשיב כאלו כבר הושלם על תמיד של שחר

3) ברייתא

א) רישא

i) אין לך דבר שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטרת ונרות ופסח ומחוסר כפורים בערב הפסח

ב) סיפא כמבואר בגמרא

i) ר' ישמעאל בנו של ריב"ב אומר אף במחוסר כפורים של כל השנה מביא קרבן טהרה שלו מן העוף

ii) משום דעשה דהשלמה אין לו מקום לקרבן מן העוף דמביא דמו למזבח ולא מקטיר ממנו

4) תוספות

א) ברישא דברייתא גורסין אלא "קטרת ופסח וכו'" ולא גורסין "נרות" דבברייתא לא משתעי אלא במידי דהקטרה

5) מהרש"א

א) קשיא

i) הרי קבענו דר' ישמעאל בנו של ריב"ב בסיפא מיירי בחטאת העוף אשר דמו מביאין למזבח ולא מקטירין ממנו

ב) תירוץ

i) קבענו דלאחר הבאת דם של קרבן פסח שאינו מן העוף לפני תמיד של בין הערבים שרי להקטיר אמרי הקרבן אפילו לאחר תמיד של בין הערבים

ii) השתא

(1) כחו של הבאת דם להתיר הקטרת קרבן שאינו מן העוף לאחר תמיד של בין הערבים

(2) מספיק למיקרי להבאת דם "מידי דהקטרה" אפילו בדם של קרבן עוף

תד"ה זה בנה אב

עיין לעיל ברש"י ד"ה ומחוסר כפורים

דף נט:

תד"ה עשאום כמי

[דף נט עמוד ב] בד"ה עשאום כמי כו' על מה הציץ מרצה על הדם ועל החלב כו' עכ"ל וא"כ בנטמאו אמורים הציץ מרצה עליהן להקטירן והכהנים אוכלין הבשר שפיר ומתכפרין הבעלים ותירצו כיון דמדרבנן אסור להקטירן ה"ל כאילו אבדו וק"ל:

1) הקדמה א'
   - א) עד שהוקטר קרבן של מחוסר כפורים אסור לכהנים לאכול חלקיהן
   - ב) וכל זמן שלא אכלוהו כהנים לא נתכפרו בעלים לאכול בקדשים
2) הקדמה ב'
   - א) שאלה
     - i) היכא דלא שרי להקטיר לקרבנות טהרה מטעם דכבר הקריבו תמיד של בין הערבים ולכן לא אכלו כהנים חלקיהן
     - ii) האם אף באופן זה לא נתכפרו בעלים לאכול בקדשים
   - ב) תשובה
     - i) נתכפרו בעלים לאכול בקדשים דהוה כאלו לא אכלו כהנים חלקיהן מפני שנטמאו או נאבדו אשר באופן זה קיימא לן דנתכפרו בעלים לאכול בקדשים
3) תוספות כמבואר במהרש"א
   - א) קשיא
     - i) איתא למאן דאמר אשר אמרים שנטמאו מקטירין אותן מפני שציץ מרצה על טומאת אמרים ולכן שרי לכהנים לאכול חלקיהן כדרכן
     - ii) נמצא דמן אמרים שנטמאו לית להוכיח אשר בעלים נתכפרים אף באופן דאין כהנים אוכלים
   - ב) תירוץ
     - i) הגם דהציץ מרצה על טומאת אמרים מ"מ אסורין באכילה לכהנים מדרבנן ואף על פי כן מתכפרים בעלים דהוה כאילו אבדו

תד"ה ולא עולת חול

בד"ה ולא עולת חול כו' וקשה לר"ע ת"ל דחלבי שבת קריבין ביום טוב מקרא דהכא דלא ילין כו' עכ"ל דקרא דעולת שבת בשבתו משמע היתרא אתי לאשמעי' עולת שבת בי"ט דלאשמעי' איסורא הא של חול בי"ט לא קרבה לא הוה היתרא דקרא עולת שבת בשבתו חוזר לגופיה ומלא ילין נמי שמעינן היתרא עכ"פ של שבת (בחול) [ביום טוב] וכוונת מהרש"ל שהגיה דקשה בדל"ת כו' אינה מבוררת לן ודו"ק:

בא"ד וכל הלילה ילין כדר"ע אוקמינא לסוגיא דהכא ושמעינן ליה לר"ע כו' עכ"ל ר"ל דסוגיא דהכא דמוקי ליה לקרא באמורין הנקרבין ע"ג המזבח כר"ע מתוקמא כמ"ש התוס' לעיל וסוגיא דלקמן דמוקי ליה לקרא בנותר דבשר הנאכל ע"כ נמי כר"ע אתיא דס"ל פסח נאכל כל הלילה וכל הלילה ילין וק"ל:

1) גמרא
   - א) כתיב "עולת שבת בשבתו"
     - i) ללמד דדיקא חלבי שבת קריבין בשבת אבל חלבי חול אין קריבין בשבת
     - ii) וללמד עוד אשר חלבי חול אין קריבין ביום טוב
   - ב) קשיא
     - i) כתיב "ולא ילין לבקר זבח חג הפסח" דמשמע הא כל ליל א' דיום טוב ילין
     - ii) הרי דחלבי חול קריבין ביום טוב
   - ג) תירוץ
     - i) קרא דלא ילין בערב פסח שחל בשבת מיירי וקא משמע לן דחלבי שבת קריבין ביום טוב
2) תוספות
   - א) קשיא לקושית הגמרא
     - i) אמאי נקטו דמחמת דאין חלבי חול קריבין בשבת מובן גם כן דחלבי חול אין קריבין ביום טוב
     - ii) דלמא שבת שאני דחמיר
   - ב) תירוץ
     - i) גמרא דידן כר' עקיבא במסכת שבת אתיא
       - (1) ד"עולת שבת בשבתו" אין משמעו ד"שבתו" לשבת בראשית אלא משמעו לשבת אחרת כלומר ליו"ט
       - (2) ואתי לאשמועינן לקולא אשר חלבי שבת קריבין ביום טוב
       - (3) ומזה מובן שפיר בסוגיא דידן אשר חלבי חול אין קריבין ביום טוב
3) המשך תוספות לפי גרסת מהרש"א
   - א) "וקשה לר' עקיבא תיפוק לי' דחלבי שבת קריבין ביו"ט מקרא דהכא דלא ילין הא כל הלילה ילין דלכל הפחות מיתוקם בארבעה עשר שחל להיות בשבת"
4) ביאור מהרש"א להמשך תוספות

א) תוספות מקשין ככה לתירוצן אשר גמרא דידן כר' עקיבא אתיא דיליף מן עולת שבת בשבתו אשר חלבי שבת קריבין ביום טוב

i) הא דחלבי שבת קריבין ביום טוב כבר נודע לן מהך דלא ילין דהרי אוקמיני' בערב פסח שחל בשבת

5) המשך תוספות כמבואר במהרש"א בא"ד וכל הלילה ילין

א) קבענו דלר' עקיבא הוא דמקשי בגמרא לגבי הקטרת אמרים מקרא דלא ילין לקרא ד"עולת שבת בשבתו"

ב) שים לב אשר בגמרא בדף סג: משמע דלר' עקיבא משתעי קרא אף בבשר קרבן פסח למילף דנאכל לבעלים כל הלילה

תד"ה דאי ר' מאיר וכל אמצע דיבור שבו

בד"ה דאי ר"מ האמר כו' אור"י דרבא לטעמיה דאית ליה כו' עכ"ל כן היה גירסת התוס' הכא בעי רבא בעבודה א' כו' ולא הוו גרסי הכא בעי רב פפא כנראה מדבריהם לקמן וק"ל:

בא"ד ופליגי בתפוס לשון ראשון אפילו בכה"ג אף על גב דאינה לשחיטה כו' עכ"ל ר"ל לא מבעיא בתמורת עולה ותמורת שלמים כיון דחייל תמורת עולה לא מצי חייל שוב תמורת שלמים אלא אפילו בכה"ג דאינו לשחיטה אלא לבסוף וברגע אחרון יש לחול שניהם אפ"ה פליג ר"מ וס"ל תפוס לשון ראשון אבל אי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף מודה ר"מ דחיילי תרוייהו ועיין לקמן ברש"י ותוס' ודו"ק:

בא"ד חיילי תרוייהו כו' וא"כ לא יכשיר הכא לר"מ בלשמו ושלא לשמו אפילו בעבודה אחת עכ"ל ר"ל בלשמו ושלא לשמו לא יכשיר משום דמקצת שינוי קודש פסול משא"כ בשלא לאוכליו ולערלים דמקצת כשר כדלקמן ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) ר' מאיר אית לי' דתפוס לשון ראשון
   - ב) ר' יוסי אית לי' דאף בגמר דבריו אדם נתפס
2) הקדמה ב'
   - א) ד' עבודות דם בקרבן הנם שחיטה קבלה הולכה וזריקה
3) הקדמה ג'
   - א) היכא דפסל לחד מהני ד' עבודות נפסל הקרבן
4) הקדמה ד'
   - א) אלו באחת מעבודות אלו חישב מתחלה לשמו ולאח"כ שלא לשמו
     - i) לר' מאיר כשר דתפוס לשון ראשון
     - ii) לר' יוסי פסול דאף בגמר דבריו אדם נתפס
   - ב) אלו בעבודה אחת חישב לשמו ובעבודה שני' חישב שלא לשמו
     - i) פסל לעבודה שני' אפילו לר' מאיר דהרי לעבודה זו ליכא אלא לישנא דפסול
     - ii) ומובן מהקדמות דלעיל אשר לכן קרבן כולו נמי פסול
5) הקדמה ה'
   - א) משנה
     - i) הפסח ששחטו לשמו ושלא לשמו פסול
   - ב) גמרא
     - i) איבעיא דרב פפא
       - (1) האם כיוונה משנה למי שחשב ב' מחשבות אלו בשעת עבודה אחת או דכיוונה משנה למי שחשב לשמו בשעת עבודה אחת ושלא לשמו בשעת עבודה אחרת
       - (2) אלו כיוונה לעבודה אחת מוכרח דמשנה אזלה דיקא אליבא דר' יוסי דהרי לר' מאיר כשר מחמת דבעבודה אחת אית לי' ר' מאיר דתפוס לשון ראשון "לשמו" וכשר

(3) אבל אלו כיוונה לב' עבודות מצי משנה אזלי אף לר' מאיר דהרי מחשבת שלא לשמו בעבודה אחת פסול אפילו לר' מאיר ונמצא דקרבן כולו פסול

6) הקדמה ו'

א) רבא ס"ל דאין לשחיטה אלא לבסוף

ב) אביי ס"ל דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף

7) תוספות ד"ה דאי כמבואר במהרש"א – עיין דף סג. בתוספות ד"ה לימא דפירשו שם ככה:

א) חלק א'

i) הי לך דרגות במציאות שונות לגבי שיטת ר' מאיר דתפוס לשון ראשון

(1) דרגא א'

(א) ראובן שאמר הרי זו תמורת עולה הרי זו תמורת שלמים

(ב) רבא ואביי אית להו תרוייהו דר' מאיר אית לי' תפוס לשון ראשון דאיכא למימר דראובן לכתחלה כיוון דיקא לעולה ולאחר כך נמלך ור' מאיר אית לי' דלא אזלינן בתר המלכה

(2) דרגא ב'

(א) **ראובן שאמר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים**

(ב) **וכעין זה במשנה דידן מי שחישב בעבודה אחת לשמו ושלא לשמו**

(ג) אביי אית לי' דהכא ס"ל ר' מאיר כר' יוסי דאף בגמר דבריו אדם נתפס דנוקטין דמתחלה כיוון ראובן לתרוייהו אלא דלא מצי להוציא תרוייהו ברגע אחת

(ד) רבא אית לי' דעדיין הוא מחלוקת ואף בדרגא זו תפוס לשון ראשון מחמת דאותה כוונה ראשונה שהוציא ראובן כבר פשטא בכולה

(3) דרגא ג'

(א) בכוונות שחיטה

(i) אלו ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אשר קבענו דהכי ס"ל אביי

1. פשיטא דבשחיטה ס"ל ר' מאיר כר' יוסי דאף בגמר דבריו אדם נתפס

(ii) אלו אינה לשחיטה אלא לבסוף אשר אמנם קבענו דהכי ס"ל רבא

1. עדיין הוא מחלוקת בשחיטה ור' מאיר אכתי ס"ל דתפוס לשון ראשון אף על גב דלכאורה יתכן שיחולו מחשבות תרוייהו ברגע אחת בסוף שחיטה

(4) ישנם עוד דרגאות בתוספות דלהלן אבל אינן מענינו עכשיו

ב) חלק ב'

i) תוספות גורס אשר רבא הוא דאיבעיא לי' לאיבעיא דלעיל ולא רב פפא

ג) חלק ג'

i) נמצא

(1) דגמרא דידן דקאמרי דר' מאיר אית לי' תפוס לשון ראשון במי ששחט לשמו ושלא לשמו אתיא דיקא כרבא מפני ב' טעמים

(א) חדא דהרי היינו דרגא ב' דקבענו בו דדוקא לרבא ס"ל ר' מאיר דתפוס לשון ראשון

(ב) ועוד דדיקא רבא ס"ל אינה לשחיטה אלא לבסוף ודלכן אף במחשבת שחיטה אית לי' ר' מאיר דתפוס לשון ראשון

8) תוספות כמבואר במהרש"א בא"ד חיילי תרוייהו

א) להלן נבאר אשר שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו וכן שלא לאוכליו ולאוכליו כשר דמקצת אוכליו כשר אף באופן דליכא למימר תפוס לשון ראשון

ב) ברם מקצת שינוי קדש דהיינו שחטו לשמו ושלא לשמו וכן בשחטו שלא לשמו ולשמו פסול אי לאו באופן לשמו ושלא לשמו לרבא אליבא דר' מאיר דאמרינן תפוס לשון ראשון

ג) מה שאין כן לאביי דאפילו בשמו ושלא לשמו פסול לר' מאיר דקבענו לאביי דבאופן זה לית לי' ר' מאיר דתפוס לשון ראשון

דף ס.

רש"י ד"ה לעולם סיפא וגמרא ומדסיפא בעבודה א' רישא נמי וכו' ותד"ה והיינו בעיא דרב פפא

דף ס עמוד א] בפרש"י בד"ה לעולם סיפא כו' רישא מיירי דכי שחיט חישב בה לשמו וכשזרק חישב כו' עכ"ל נקט במלתיה סיפא דרישא דהיינו שחט לשמו וקבל והלך וזרק שלא לשמו משום דמההיא הוא פריך ליה וה"ה רישא דרישא דקתני הפסח ששחט שלא לשמו היינו שקבל והלך וזרק לשמו איירי נמי בכה"ג בב' עבודות ממש דהיינו דכי שחיט חישב בה שלא לשמו וכשזורק חישב לשמו ותלמודא דקאמר ורישא דקאי בשחיטה קא מחשב בשחיטה א"נ קאי בזריקה כו' ר"ל דבין רישא דרישא ובין סיפא דרישא איירי בב' עבודות ממש דבשחיטה קא מחשב על השחיטה ובזריקה קא מחשב בזריקה אבל הסיפא דקאי בשחיטה וקמחשב בזריקה ונקט התלמוד במלתיה רישא דסיפא לשמו ושלא לשמו משום דמההיא הוי פריך ליה וה"ה דסיפא דסיפא שלא לשמו ולשמו בכה"ג איירי כדמסיק לקמן ומהרש"ל הבין בזה דרך אחרת ואינו מבורר לי וק"ל:

גמ' ומדסיפא בעבודה א' רישא נמי כו' ר"ל רישא דסיפא דהיינו המציעתא ואף על גב דרישא דכולה מתניתין ע"כ בשתי עבודות קמיירי מ"מ כיון דהמציעתא לא מצי איירי בב' עבודות ממש דומיא דרישא (דכולה) אלא בחישב מעבודה לעבודה טפי ניחא לן למימר דהמציעתא איירי בעבודה א' ממש דומיא דסיפא דלאוכליו כו' וק"ל:

בד"ה והיינו בעיא כו' ורשב"א מפרש והיינו בעיא דרב פפא כו' הנך ב' עבודות היינו כגון כו' עכ"ל דלא ניחא ליה לפרש לגירסת ר"ח וריב"א כמ"ש התוס' לעיל והיינו בעיא דרב פפא שאינו יכול לפושטה כו' דא"כ בכה"ג בכולי תלמודא דמייתי למפשט בעיא ודחי לה הל"ל הכי אלא לפי גירסתם מפרש לה דלהכי קאמר הכא והיינו בעיא דרב פפא דלעיל דלאו כדס"ד מעיקרא אי מתני' איירי בב' עבודות ממש אי בעבודה אחת אלא דהרישא ודאי איירי בב' עבודות ולא מבעיא אלא במציעתא אי בעבודה א' איירי ואתיא כר"י אי בב' עבודות במחשב מעבודה לעבודה איירי ואתיא אפילו כר"מ ומהרש"ל הבין דקמבעיא ליה אי אמרינן דר"מ מודה בב' עבודות כה"ג דהוו כעבודה אחת עכ"ל ואין זה מבורר לי דהיינו אבעיא דזבחים ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) ר' מאיר אית לי' דתפוס לשון ראשון
   - ב) ר' יוסי אית לי' דאף בגמר דבריו אדם נתפס
2) הקדמה ב' כמבואר ברש"י
   - א) עבודות דם בקרבן הריהן שחיטה קבלה הולכה וזריקה
3) הקדמה ג'
   - א) אלו באחת מעבודות אלו חישב מתחלה לשמו ולאח"כ שלא לשמו
     - i) לר' מאיר כשר דתפוס לשון ראשון
     - ii) לר' יוסי פסול דאף בגמר דבריו אדם נתפס

4) הקדמה ד'

א) היכא דפסל לחד מהני ד' עבודות נפסל הקרבן

5) משנה

1	רישא דרישא	הפסח ששחטו שלא לשמו פסול
2	סיפא דרישא	שחטו לשמו וקבל והלך וזרק שלא לשמו פסול
3	רישא דסיפא (מציעתא)	לשמו ושלא לשמו פסול
4	סיפא דסיפא	שלא לשמו ולשמו פסול
5	משנה דלהלן	שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו כשר

6) גמרא

א) בעי רב פפא

i) ברישא דסיפא בשורה 3 לגבי לשמו ושלא לשמו דפסול

(1) האם כיוונה משנה למי שחשב ב' מחשבות אלו בשעת עבודה אחת

(2) או דכיוונה משנה למי שחשב לשמו בשעת עבודה אחת ושלא לשמו בשעת עבודה אחרת

ii) אלו כיוונה לעבודה אחת מוכרח דמשנה אזלה דיקא אליבא דר' יוסי דהרי לר' מאיר כשר מחמת דבעבודה אחת אית לי' ר' מאיר דתפוס לשון ראשון דהיינו לשמו וכשר

iii) אבל אלו כיוונה לב' עבודות מצי משנה למיזל אף לר' מאיר דהרי מחשבת שלא לשמו לחודה בעבודה אחת פסול אפילו לר' מאיר ונמצא דקרבן כולו פסול

ב) קשיא "אי הכי היינו רישא"

i) רישא דסיפא בשורה ג' ("לשמו ושלא לשמו פסול") מוכרח דמדובר בעבודה אחת דאי לאו הכי היינו סיפא דרישא בשורה 2 דקתני בה בהדיא דמדובר בב' עבודות ("שחטו לשמו וקבל והלך וזרק שלא לשמו")

ii) ולכן מוכרח דמשנה לאו כדר' מאיר אזלי

ג) לשון תירוץ דגמרא

i) "לעולם בשתי עבודות ורישא דקאי בשחיטה וקא מחשב בזריקה סיפא דקאי בשחיטה וקחשיב בזריקה" וכו'

ד) תירוץ כמבואר ברש"י

i) יכול להיות אשר רישא דסיפא בשורה 3 ("לשמו ושלא לשמו פסול") גם כן מדובר בשתי עבודות ודבהא שאני סיפא דרישא מרישא דסיפא

(1) ד"ברישא" כלומר בסיפא דרישא בשורה 2 "שחטו לשמו וקבל והלך וזרק שלא לשמו"

(א) כי שחט חשב בו לשמו וכי זרק חשב בו שלא לשמו

(2) משא"כ ברישא דסיפא בשורה 3

(א) בשעת שחיטה חישב לשמו על השחיטה ושלא לשמו על הזריקה

(ב) וקמ"ל דמחשבין מעבודה לעבודה ולכן פסול

ii) ומאחר דבב' עבודות משתעי בסיפא דרישא מובן דאתיא נמי כר' מאיר

7) מהרש"א ד"ה לעולם אסיפא

א) הקדמה א'

i) רישא דרישא בשורה 1 ("שחטו שלא לשמו פסול") מובן דדיקא שחיטתו היתה שלא לשמו ועבודות דלאחר שחיטה לשמו היו

ii) הרי דברישא דרישא מבואר דלא חישב מחשבת פסול מעבודה אחת לעבודה אחרת

ב) הקדמה ב'

i) וכן בסיפא דסיפא בשורה 4 לגבי חישב שלא לשמו ולשמו דקתני בהדיא דלעבודה שני לא חישב מחשבת פסול

ג) נמצא

i) דכשאמרו בגמרא אשר "ברישא" לא חישב מעבודת שחיטה לעבודת זריקה כיוונו לא לבד לסיפא דרישא אלא אף לרישא דרישא

ii) ואכן כיוונו גם כן לסיפא דסיפא הגם דלא נכללת "ברישא" כל עיקר

ד) וכמו כן צריכין לפרש דברי רש"י

ה) שאלה

i) אכן תיקשי לגמרא ורש"י למה קאמרי דיקא אשר סיפא דרישא מדובר בדלא חישב מעבודה אחת לעבודה אחרת

ו) תשובה

i) משום דגמרא הקשה "אי הכי היינו רישא" דיקא לסיפא דרישא בשורה 2

ii) מחמת דסיפא דרישא מדובר בהדיא בשמו ושלא לשמו בב' עבודות ולכאורה דומה לגמרי לרישא דסיפא בשורה 3

8) מסקנא דגמרא בשלב זה דסוגיין

א) "והיינו בעיא דרב פפא"

9) תוספות

א) שיטת ריב"א

i) "והיינו בעיא דרב פפא" משמעו

(1) דתירוץ דגמרא אשר רישא דסיפא יכול להיות דמדובר בב' עבודות כעין סיפא דרישא וקמ"ל דמחשבין מעבודה לעבודה

(2) מיישב הא דבעי לי' רב פפא להאי איבעיא ולא פושטה ממתניתין

ב) קושיית רשב"א לשיטת ריב"א כמבואר במהרש"א

i) מאי שנא גמרא דידן מכל הש"ס דכשמסקין דאין לפשוט איבעיא מסויימת לא מסיימין "והיינו בעיא דבעל האיבעיא"

10) שיטת רשב"א כמבואר במהרש"ל

א) "והיינו בעיא דרב פפא" משמעו דמפרשין לבעיא דרב פפא ככה

i) קבענו דר' מאיר לית לי' "תפוס לשון ראשון" בחישב מחשבה א' בעבודה א' וחישב מחשבה ב' בעבודה ב'

ii) ברם

(1) האם קאמר ר' מאיר תפוס לשון ראשון בב' עבודות כשחישב מעבודה לעבודה

(2) דאלו כן אף לתירוץ דגמרא דבסיפא דרישא מדובר בחישב מעבודה לעבודה אכתי לא מציא משנה למיזל בשיטת ר' מאיר

11) מהרש"א בד"ה והיינו בעיא דרב פפא

א) קשיא לשיטת רשב"א אליבא דמהרש"ל

i) בזבחים כבר איבעיא לן אלו ר' מאיר אית לי' תפוס לשון ראשון אף לגבי ב' עבודות כשחשב מעבודה לעבודה

ב) שיטת רשב"א כבמואר במהרש"א

i) הכי משמעו של "היינו בעיא דרב פפא"

(1) חלק א'

(א) אל תפרש בעייתו דרב פפא אלו משנה כולה מיתני בב' עבודות או בעבודה אחת

(ב) דהרי אף בהוה אמינא דגמרא כבר אסיק אדעתין אשר בשורה 1 ובשורה 2 ובשורה 4 מדובר בב' עבודות

(2) חלק ב'

(א) אלא דאיבעיא לי' דיקא במציעתא (רישא דסיפא בשורה 3) בלשמו ולשלא לשמו דפסול

(i) אי בעבודה אחת קאי ואתיא כר' יוסי ולא כר' מאיר

(ii) או בב' עבודות קתני וכשחשב מעבודה לעבודה ואתיא אף כר' מאיר

12) המשך דגמרא

א) קשיא כמבואר במהרש"א ד"ה ומדסיפא

i) **שחטו** לאוכליו ושלא לאוכליו בשורה 5 ממשנה דלהלן בעבודה אחת משתעי

ii) ולכן מסתבר אשר רישא דסיפא בשורה 3 אף בעבודה אחת משתעי

13) מהרש"א בד"ה לעולם סיפא

א) קשיא

i) אמאי נוקטין בגמרא דמסתבר יותר להקיש שורה 3 לשורה 5 (עבודה אחת) מלשורה 2 (ב' עבודות)

ב) תירוץ

i) כיון דקבענו דאלו משנה כר' מאיר אתיא

(1) הגם דסיפא דרישא בשורה 2 ורישא דסיפא בשורה 3 תרוייהו בב' עבודות משתעי

(2) מכל מקום שונין הן קצת דסיפא דרישא לא משתעי בדחישב מעבודה לעבודה ורישא דסיפא משתעי בדחישב מעבודה לעבודה

ii) מובן דמסתבר יותר למימר אשר רישא דסיפא מדובר בעבודה אחת ודומה ממש למשנה דלהלן בשורה 5

תד"ה אבל בשתי ותד"ה אי

תוספות בד"ה אבל בשתי כו' הא קתני סיפא טמאים וטהורים כשר כו' ובעבודה א' מיירי דאין מחשבת כו' עכ"ל ר"ל לרבי יוסי ניחא טמאים וטהורים בעבודה א' דתרווייהו חיילי דאף בגמר דבריו אדם נתפס וה"ל מקצת טומאה דפסיקא ליה דכשר כדלקמן וק"ל:

בא"ד דבע"א לא משכחת מקצת ערלה דלא פסלה לר"מ כו' עכ"ל נראה דלאו היינו ברייתא דלקמן דמייתי להכשיר מקצת ערלה מקרא דבהך ברייתא גופא פסיקא ליה טפי להכשיר מקצת טומאה ומיניה וביה ה"ל לאוכחי הכי אלא דאיכא למימר דאתיא כר' יוסי אבל ר"ל בהך ברייתא דלקמן דקתני אחרים אומרים הקדים מולין לערלים כשר ערלים למולין פסול ומדקדק תלמודא מ"ש מולין לערלים דכשר דכולה ערלה בעינן וליכא משמע דס"ל לאחרים דמקצת ערלה כשר ואחרים היינו ר"מ וליכא לאשכוחי לר"מ אלא בכה"ג דקיימי קמיה ערלים ומולין ודקאמר לקמן בשמעתין הא בעבודה א' כו' והא קי"ל דמקצת אוכלין לא פסלא כו' לרבא צ"ל דהיינו נמי באומר לאלו דבאינו אומר לאלו לרבא כשר משום תפוס לשון קמא דהיינו לאוכליו ובלאו האי דיוקא ה"מ לדיוקא לקמן בפשיטות מלמנויו ושלא למנויו דפסול בב' עבודות דה"ל שינוי בעלים בזריקה דפסול וע"כ איירי בעבודה א' ודו"ק:

בד"ה אי בב' עבודות כו' וי"ל דסברא הוא דבב' עבודות אינו מועיל מפרש כו' עכ"ל היינו בב' עבודות אבל בעבודה אחת ודאי דמועיל מפרש יותר מסתם לר"מ דשלא לשמו גרידא מפיק ליה מסתמא דלשמו קאי ולא מפיק ליה מידי לשמו כמ"ש התוס' לקמן:

1) הקדמה א'
   - א) משנה
     - i) חישב לטמאים ולטהורין כשר דמקצת טמאין כשר
2) הקדמה ב'
   - א) ר' מאיר אית לי' דתפוס לשון ראשון
   - ב) ר' יוסי אית לי' דאף בגמר דבריו אדם נתפס
3) הקדמה ג'
   - א) בעבודה אחת מי שחישב לשמו ושלא לשמו
     - i) לר' מאיר קרבנו כשר דתפוס לשון ראשון דהיינו "לשמו"
     - ii) לר' יוסי פסול דאף בגמר דבריו "שלא לשמו" אדם נתפס
4) הקדמה ד'
   - א) קבענו בתד"ה דאי אשר רבא ס"ל דאינה לשחיטה אלא לבסוף ודלכן ר' מאיר אית לי' תפוס לשון ראשון אף במחשבות בשעת שחיטה
5) הקדמה ה'
   - א) משנה

1	רישא דרישא	הפסח ששחטו שלא לשמו פסול
2	סיפא דרישא	שחטו לשמו וקבל והלך וזרק שלא לשמו פסול
3	רישא דסיפא (מציעתא)	לשמו ושלא לשמו פסול
4	סיפא דסיפא	שלא לשמו ולשמו פסול
5	משנה דלהלן	שחטו לטמאים ולטהורים כשר

6) גמרא

א) בעי רב פפא

i) ברישא דסיפא בשורה 3 לגבי לשמו ושלא לשמו דפסול

(1) האם כיוונה משנה למי שחשב ב' מחשבות אלו בשעת עבודה אחת

(2) או דכיוונה משנה למי שחשב לשמו בשעת עבודה אחת ושלא לשמו בשעת עבודה אחרת

ii) אלו כיוונה לעבודה אחת מוכרח דמשנה אזלה דיקא אליבא דר' יוסי דהרי לר' מאיר כשר מחמת דבעבודה אחת אית לי' ר' מאיר דתפוס לשון ראשון דהיינו לשמו וכשר

iii) אבל אלו כיוונה לב' עבודות מציא משנה למיזל אף כר' מאיר דהרי מחשבת שלא לשמו לחודה בעבודה אחת פסול אפילו לר' מאיר ונמצא דקרבן כולו פסול

7) תוספות ד"ה אבל

א) קשיא

i) למה לא הוכיחו בגמרא מן המשך דמשנה בשורה 5 ("שחטו לטמאים ולטהורים כשר משום דמקצת טמאים כשר") דמשנה דידן לאו בשיטת ר' מאיר אזלא

ii) דלר' מאיר דאית לי' תפוס לשון ראשון פסול במי ששחטו לטמאין ולטהורים דהרי תפוס לשון ראשון "טמאין" ולא מעלה ולא מוריד הא דבסוף דבריו חישב לטהורים

ב) תירוץ

i) יכול להיות דבשורה 5 משתעי בדלא אמר לטמאים ולטהורים אלא כגון דקיימי קמי' טמאים וטהורים ואמר הריני שוחט לאלו

ii) ולכן לית לשון ראשון למיתפס בי'

8) המשך תוספות

א) והא ראי' דבאופן הריני שוחט לאלו מודה ר' מאיר דאדם נתפס בב' הלשונות

ב) דאי לאו הכי

i) ברייתא מסויימת דמכשירה אליבא דר' מאיר שחטו למקצת ערלה כלומר למולים וערלים או לערלים ומולים

ii) לא מצית לאוקמה אליבא דרבא דאית לי' אשר ר' מאיר קסבר דתפוס לשון ראשון אפילו במחשבת שחיטה

ג) דהרי

i) אלו אמר למולים וערלים מחמת תפוס לשון ראשון כשר אף בלא דין מקצת טמאים דהא דאמר טמאים לא מעלה ולא מוריד

ii) ואלו אמר לטמאין ולטהורין תפוס לשון ראשון ופסול והא דאמר טהורים לא מעלה ולא מוריד

9) מהרש"א

א) שאלה

i) בברייתא א' בדף סא: קתני דפשיטא אשר מקצת טומאה כשר וקתני נמי אשר סומכים על לימוד מיוחד למילף אשר מקצת ערלה נמי כשר

ii) האם זוהי הברייתא דעלה סומכין תוספות למימר דר' מאיר אית לי' דמקצת ערלה כשר ודלכן מוכרח דמדובר באומר הריני שוחט לאלו

ב) תשובה

i) לא יתכן דאלו כן עדיף הוה להו לתוספות להוכיח מן מקצת טומאה דאיכא אופן של הריני שוחט לאלו דהרי דין מקצת טומאה פשיטא להו לגמרא דכשר בניגוד למקצת ערלה דצריכין למיסמך על לימוד מיוחד

ג) שאלה

i) אכן למה לא מייתי תוספות הוכח שלהן מברייתא זו מן דין מקצת טומאה

ד) תשובה

i) מפני דיכול להיות אשר ברייתא זו לאו ר' מאיר שנאה

ה) ולכן מובן אשר תוספות כיוונו לברייתא ב' בדף סא:

i) ברייתא

(1) אחרים אומרים הקדים מולים לערלים כשר ערלים למולים פסול

ii) גמרא שם

(1) קשיא

(א) מאי שנא מולים לערלים דכשר דמקצת ערלה כשר

(ב) ערלים למולין נמי מקצת ערלה כשר

iii) השתא "אחרים" ר' מאיר הוא ונקטי בגמרא דאית לי' דמקצת ערלה כשר ולא אמרינן תפוס לשון ראשון דערלים ומוכרח דהיינו טעמא דאמר הריני שוחט לאלו

10) המשך דגמרא דאיבעיא דרב פפא

א) קשיא "אי הכי היינו רישא"

i) רישא דסיפא בשורה ג' ("לשמו ושלא לשמו פסול") מוכרח דמדובר בעבודה אחת דאי לאו הכי היינו סיפא דרישא בשורה 2 דקתני בה בהדיא דמדובר בב' עבודות ("שחטו לשמו וקבל והלך וזרק שלא לשמו")

ii) ולכן מוכרח דמשנה לאו כדר' מאיר אזלי

11) תוספות ד"ה דאי

א) קשיא

i) נימא דבין בשורה 2 בין בשורה 3 בשתי עבודות משתעי

1) ואל תיקשי דאם כן רישא דסיפא בשורה 3 היינו הך דסיפא דרישא בשורה 2

2) דמצינו ליישב דאיצטריך להוסיף רישא דסיפא בשורה 3

א) כדי שלא למיטעי דבסיפא דרישא בשורה 2 לא כיוון לשמו אלא שחט סתם ולאופן סתם זה קראה משנה "לשמו" והיינו טעמא דפסול מחמת דשלא לשמו שלאחריו הוכיח סופו על תחילתו אשר מחשבת סתם דין שלא לשמו אית לי'

ב) ולכן קמילף סיפא אשר אף כשפירש בהדיא דבתחלה חישב לשמו מ"מ פסול

3) תירוץ

א) לא מסתבר אשר **בב' עבודות** מועיל מפרש להכשיר יותר מן סתם

4) מהרש"א ד"ה אי

א) היינו טעמא דדיקא לב' עבודות קאמרי תוספות דלא מסתבר וכו' משום דלעבודה אחת אכן מחלקין תוספות לר' מאיר בין סתם למפרש

ב) דבד"ה הכא נמי בדף סא: קאמרי תוספות לר' מאיר

i) אשר בזמנו בפסח אשר סתמו לשמו אלו באותו עבודה חישב אח"כ שלא לשמו קרבנו פסול משום דשלא לשמו גובר על סתמו לשמו

ii) מה שאין כאן אם פירש לשמו ולאח"כ פירש שלא לשמו ס"ל ר' מאיר דתפוס לשון ראשון וכשר ולא גובר עליו שלא לשמו דלאח"כ

תד"ה והיינו בעיא דרב פפא

בד"ה והיינו בעיא כו' ורשב"א מפרש והיינו בעיא דרב פפא כו' הנך ב' עבודות היינו כגון כו' עכ"ל דלא ניחא ליה לפרש לגירסת ר"ח וריב"א כמ"ש התוס' לעיל והיינו בעיא דרב פפא שאינו יכול לפושטה כו' דא"כ בכה"ג בכולי תלמודא דמייתי למפשט בעיא ודחי לה הל"ל הכי אלא לפי גירסתם מפרש לה דלהכי קאמר הכא והיינו בעיא דרב פפא דלעיל דלאו כדס"ד מעיקרא אי מתני' איירי בב' עבודות ממש אי בעבודה אחת אלא דהרישא ודאי איירי בב' עבודות ולא מבעיא אלא במציעתא אי בעבודה א' איירי ואתיא כר"י אי בב' עבודות במחשב מעבודה לעבודה איירי ואתיא אפילו כר"מ ומהרש"ל הבין דקמבעיא ליה אי אמרינן דר"מ מודה בב' עבודות כה"ג דהוו כעבודה אחת עכ"ל ואין זה מבורר לי דהיינו אבעיא דזבחים ודו"ק:

עיין דף ס. בד"ה לעולם סיפא

תד"ה אילימא בב' עבודות

בד"ה אי לימא בב' עבודות כו' דלרב חסדא דאמר פסול לא מצי איירי בב' עבודות כו' עכ"ל לפי מה שפי' ר"י גופיה לקמן דרב חסדא לא פסל אלא בשחט ע"מ שיתכפרו בו ערלים דהיינו ע"מ לזרוק אבל בזרק לשם ערלים אפילו רב חסדא מודה דכשר דאין מחשבת אוכלין בזריקה איכא לאוקמא נמי ב' עבודות דקאמר הכא היינו ב' עבודות ממש בשחט לאוכליו וזרק שלא לאוכליו דרב חסדא נמי מודה ביה דכשר וכדקאמר משום דאין מחשבת אוכלין בזריקה ויש ליישב דשחטו לאוכליו ושלא לאוכליו לא משמע בב' עבודות ממש מדלא נקט רק שחטו שלא לאוכליו כו' משמע דכולה אשחיטה דמחשבת השחיטה לאוכליו והזריקה שלא לאוכליו בשעת שחיטה מדלא נקט נמי וזרק שלא לאוכליו ודו"ק:

1) הקדמה א' – ביאור תוספות ד"ה שחטו למולים בדף סא: להוה אמינא דגמרא בפלוגתא דרבה ורב חסדא
   - א) רבה ורב חסדא תרוייהו סבירא להו
     - i) דאלו בשעת זריקה חישב לזריקה שיהא לשלא לאוכליו או לערלים או לטמאים דכשר
     - ii) משום דאין מחשבת אוכלין בזריקה ובמלה "אוכלין" נכללים ערלים וטמאים ועוד
   - ב) ברם
     - i) רב חסדא אית לי'
       - (1) דאלו בשעת **שחיטה** חישב על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה דפסול דבאופן זה לא אמרינן דאין מחשבת אוכלין בזריקה
       - (2) מה שאין כן רבה דאית לי' דאלו בשעת שחיטה חישב על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה דכשר דאף באופן זה אין מחשבת אוכלין בזריקה
2) הקדמה ב'
   - א) היכא דנפסל עבודה אחת פסול כל הקרבן
3) משנה בדף סא.
   - א) שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו כשר
4) גמרא דף ס.
   - א) שאלה
     - i) קתני בהדיא אשר מחשבת שחיטה שלו היתה לאוכליו דהיינו מחשבה כשר
     - ii) האם יכול להיות אשר מחשבת שלא לאוכליו שלו היתה מחשבת פסו לזריקה שהיא עבודה אחרת ואשר לאותה עבודה לא חישב מחשבה כשר כל עיקר
   - ב) תשובה
     - i) לכאורה לא יתכן דהרי קבענו אשר מחשבת פסול לחודה לשום עבודה פוסלת לעבודה ולכן פסול קרבן כולה
   - ג) פירכא
     - i) יכול להיות דהיינו טעמא דכשר דשאני מחשבת זריקה דאין מחשבת אוכלין בזריקה
5) תוספות כמבואר במהרש"א
   - א) לפום הקדמות דלעיל מובן דלהוה אמינא דגמרא הקרבן כשר דיקא לרבה

i) דפשיטא דמשנה מדובר דיקא במחשבת זריקה שחישב בשעת שחיטה

ii) וקבענו דלרב חסדא לא אמרינן אין מחשבת אוכלין בזריקה באופן דחישב למחשבה זו בשעת שחיטה

6) מהרש"א

א) שאלה

i) מנא להו לתוספות דפשיטא דבמשנה מדובר דיקא במחשבת זריקה שחישב בשעת שחיטה

7) תשובה

i) לשון שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו משמע דכל מחשבותיו עלו לו בשעת שחיטה

דף ס:

תד"ה פסח ששחטו לשמו ושלא לשמו

[דף ס עמוד ב] בד"ה פסח ששחטו כו' ה"מ למבעי אפילו בשלא לשמו ולשמו כו' משום דבעי אפילו אליבא דר"מ עכ"ל וק"ק דמ"מ לבתר דפשט רבא הך דלשמו ושלא לשמו דמפיק ליה שלא לשמו מידי לשמו כיון דמפיק ליה מסתמא אכתי לא תפשוט הך אבעיא דשלא לשמו ולשמו אליבא דר"י דלא שייך התם למימר מדמפיק ליה מסתמא ויש ליישב וק"ל:

1) הקדמה א'
   - א) בפסח ("בזמנו")
     - i) שחטו לשמו לשם פסח כשר
     - ii) שחטו שלא לשמו אלאל לשם שלמים פסול
   - ב) בשאר ימות השנה ("שלא בזמנו")
     - i) שחטו שלא לשמו אלא לשם שלמים כשר
     - ii) שחטו לשמו של פסח פסול
     - iii) שחטו סתם פסול
2) הקדמה ב'
   - א) ר' יוסי אית לי' דאף בגמר דבריו אדם נתפס
   - ב) ר' מאיר אית לי' תפוס לשון ראשון
3) הקדמה ג'
   - א) כיון דשלא בזמנו שחטו סתם פסול מוכרח אשר סתם שחיטת שלא בזמנו לשמו הוה
1) גמרא
   - א) איבעיא
     - i) שחטו לפסח שלא בזמנו לשמו דפוסלו ולאחר כך שלא לשמו דמכשירו
     - ii) האם בתרייתא שלא לשמו דמכשיר גובר על קמייתא לשמו דפוסל
   - ב) תשובת רבא
     - i) בתרייתא שלא לשמו דמכשיר גובר על קמייתא לשמו דפוסל
     - ii) והיינו טעמא
       - (1) דהרי קבענו בהקדמות אשר קרבן שלא בזמנו שלבסוף נשחט שלא בזמנו נקטינן מסתם אשר מתחלה חישב לשחטו סתם לשמו
       - (2) הרי דבתרייתא שלא לשמו דמכשיר גובר על קמייתא סתם לשמו דפוסל
2) תוספות
   - א) שאלה

i) תינח לר' יוסי דאית לי' אשר אף בגמר דבריו אדם נתפס מובן דנקודת האיבעיא היינו איזו מן ב' דבריו דנתפסין גובר על חבירו

ii) אבל לר' מאיר תיקשי דהרי כיון דאית לי' תפוס לשון ראשון דהיינו לשמו מאי איכפת לן כל עיקר מאי דלאחר כך חישב שלא לשמו

ב) תשובה

i) נקודת האיבעיא לר' מאיר היינו אלו נידון דידן שאני דלא תופס לשון ראשון דהיינו לשמו מחמת דקליש כיון דאינו נוהג לפסול בכל הזבחים

ii) פרטי משמעות "אינו נוהג בכל הזבחים" אינו מענינו כאן

ג) שאלה

i) למה לא מיבעי להו בגמרא נמי בהיפוך

(1) איבעיא בהיפוך

(א) שחטו לפסח שלא בזמנו שלא לשמו דמכשירו ולאחר כך לשמו דפוסלו

(ב) האם בתרייתא לשמו דפוסלו גובר על קמייתא שלא לשמו דמכשירו

ד) תשובה

i) אכן איבעיא זו מתאים לשיטת ר' יוסי

ii) אבל אין לה מקום לר' מאיר כיון דשלא לשמו שהוא לשון ראשון אלים כדנבאר בדיבוד דלהלן ופשיטא דתופס וכשר

3) מהרש"א

א) קשיא

i) קבענו דתשובה דרבא לגבי איבעיא דגמרא תליא בהא אשר קמייתא מחשבת סתם הוה אשר יש לו דין לשמו ובתרייתא דהיינו מחשבת שלא לשמו גובר עליו

ii) ולכאורה נוקטין תוספות אשר בנימוק זה מצינן למיפשט אף איבעיא בהיפוך

iii) ותיקשי דלא מצינן בשלא בזמנו סתם מחשבה דדינו כשלא לשמו ואשר בתרייתא שהיא לשמו גובר עליו

גמרא תאמר בלשמו שכן אינו נוהג בכל הזבחים

גמ' תאמר בלשמו שכן אינו נוהג בכל הזבחים כו' ויש לדקדק דהא שלא לשמו המכשירו נמי אינו נוהג בכל הקדשים ונימא להשוות דכמו דלשמו בזמנו הנוהג בכל הקדשים אין מוציא מידי שלא לשמו הנוהג בכל הקדשים ה"נ שלא לשמו שלא בזמנו שאינו נוהג בכל הקדשים לא יוציא מידי לשמו שאינו נוהג בכל הקדשים ויש ליישב דכולה מלתא תליא בקמייתא דהתם שלא לשמו בזמנו כיון שהוא נוהג בכל הקדשים אלים ולא אתי לשמו בתרא לאפוקי מיניה אף על פי שהוא נוהג נמי בכל הקדשים אבל לשמו דשלא בזמנו דקליש שאינו נוהג בכל הקדשים אתי שלא לשמו לאפוקי מיניה אף על פי דהוא נמי אינו נוהג בכל הקדשים אך קשה לפ"ז בדברי התוס' שכתבו דשלא לשמו ולשמו שלא בזמנו לא קמבעיא ליה לר"מ דודאי תפוס לשון ראשון ונימא דה"נ קמבעיא ליה אפילו אליבא דר"מ ומשום דקמייתא דשלא לשמו קליש דאינו נוהג בכל הקדשים להכשיר אתי לשמו לאפוקי מיניה אף על פי דהוא נמי אינו נוהג בכל הקדשים וע"כ הנראה שלא לשמו להכשיר אינו מיקרי אינו נוהג בכל הקדשים דכל הקרבנות כשרין חוץ מפסח וחטאת שלא לשמו אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה ודו"ק:

1) הקדמה א'
   a) בפסח ("בזמנו")
      i) שחטו לשמו לשם פסח כשר
      ii) שחטו שלא לשמו שלא לשם פסח פסול
   b) בשאר ימות השנה ("שלא בזמנו")
      i) שחטו שלא לשמו אלא לשם שלמים כשר
      ii) שחטו לשמו של פסח פסול
      iii) שחטו סתם פסול
2) הקדמה ב' – על פי משנה בדף נט:
   a) שחטו בזמנו שלא לשמו ולשמו פסול
3) הקדמה ג'
   a) ר' מאיר אומר תפוס לשון ראשון
   b) ר' יוסי אומר אף בגמר דבריו אדם נתפס
4) הקדמה ד'
   a) בזמנו
      i) שלא לשמו דפוסל אלים משום דפוסל בכל הזבחים
      ii) לשמו דמכשיר אלים משום דמכשיר בכל הזבחים
   b) שלא בזמנו
      i) לשמו דפוסל קליש משום דאינו פוסל בכל הזבחים
      ii) שלא לשמו דמכשיר קליש משום דאינו מכשיר בכל הזבחים
5) גמרא

א) איבעיא

i) שחטו לפסח שלא בזמנו לשמו דפוסלו ושלא לשמו דמכשירו

ii) האם לשמו דפוסל בקמייתא גובר על שלא לשמו דמכשיר בבתרייתא

ב) תשובת רב דימי

i) כיון דמשנה קא משמע לן אשר בזמנו שלא לשמו דפוסל בקמייתא גובר על לשמו דמכשיר בבתרייתא

ii) מסתבר אשר שלא בזמנו לשמו דפוסל בקמייתא גובר שלא לשמו דמכשיר בבתרייתא

ג) קושיית ר' ירמי'

i) יכול להיות

(1) אשר היינו טעמא דבזמנו שלא לשמו דפוסל בקמייתא גובר על לשמו דמכשיר בבתרייתא משום דשלא לשמו דפוסל בקמייתא אלים

(2) מה שאין כן שלא בזמנו לשמו דפוסל בקמייתא קליש ולכן לא גובר על שלא לשמו דמכשיר בבתרייתא

2) מהרש"א

א) קשיא לר' ירמי'

i) בזמנו

(1) אין הכי נמי דקמייתא אלים ברם בתרייתא נמי אלים

(2) וסוף כל סוף קמייתא הוא דגובר

ii) ובדומה בשלא בזמנו

(1) אין הכי נמי דקמייתא לשלא לשמו דמכשיר אלים דמכשיר בכל הזבחים

iii) שלא בזמנו

(1) אין הכי נמי דקמייתא קליש ברם בתרייתא נמי קליש

(2) ולכן צודק רב דימי באומרו דמסתבר אשר גם שלא בזמנו גובר קמייתא

ב) האם מצינו לתרץ ככה

i) ר' ירמי' אית לי'

(1) דהגם דקמייתא גובר היכא דקמייתא ובתרייתא אלימי תרוייהו

(2) מ"מ קמייתא אינו גובר היכא דקמייתא ובתרייתא קלישי תרוייהו

ג) לא יתכן לתרץ ככה

i) דקבענו לתוספות בדיבור שלפני זה

(1) דמיבעיא לן לר' מאיר אלו אית לי' תפוס לשון ראשון לגבי לשון ראשון דקליש

(2) ואף על פי כן

(א) שלא בזמנו לגבי שלא לשמו ולשמו

(ב) פשיטא דאית לי' ר' מאיר דתפוס לשון ראשון ולכאורה היינו טעמא משום דבתרייתא נמי קליש

3) תירוצו דמהרש"א במסקנא

א) שלא כמו שנקטנו בהקדמות לעיל

ב) שלא לשמו דמכשיר שלא בזמנו בקושטא אלים חשיב מפני שכל הזבחים חוץ מפסח וחטאת כשרין שלא לשמו הגם דלא עולין לבעלים לשם חובה

דף סא.

תד"ה נעשה כמי

[דף סא עמוד א] תוס' בד"ה נעשה כמי כו' ואי לא חייש להני פירכי כו' ואומר ר"י דה"פ אפי' ליתנהו להני פירכי כו' עכ"ל כצ"ל ולא ניחא להו למימר בתירוצם דלא חייש להני פירכי כיון דסתמא דתלמודא מסיק דתרתי דוקא ופירכי נינהו וק"ל:

תד"ה ואתקש אוכלין למנויו

בד"ה ואתקש אוכליו כו' מה מנויין פסלה בד' עבודות כו' אף אוכליו כו' עכ"ל מפי' מהרש"ל כל ד' עבודות על הזריקה כו' ונילף שגבי אוכליו יפסלו כך וע"ק למה חשיב מנויו גבי פסח דוקא ויליף מקרא אם הוא שינוי בעלים אף בשאר קרבנות יפסול עכ"ל אבל לשון בד' עבודות שכתבו התוס' לא משמע כן אלא בד' עבודות ממש כמו גבי פסול לשמו דקאמר בשמעתין דישנו בד' עבודות אבל בשינוי בעלים דלא הוה אלא בזריקה מקרי אינו בד' עבודות בשמעתין ולישנא נמי דקאמרי ובשאר קרבנות נמי יפסלו כו' לא משמע כן דהל"ל ובשאר עבודות נמי פסול ולא אצטריך ליה לקרא גבי פסח ועוד דהא אצטריך גבי פסח לעכב כדאמרי' פ"ק דזבחים ונראה שהם הבינו לכאורה מפירש"י דשלא למנויו היינו שינוי בעלים ובחישב על השחיטה לחודה קאמר במתניתין פסול שלא למנויו וכן בחישב על הזריקה פסול דעיקר שינוי בעלים בזריקה הוא כפרש"י ומינה דה"ה בשאר ב' עבודות דהיינו בהולכה או בקבלה לחודא דפסול שלא למנויו דהיינו שינוי בעלים ואהא קשיא להו כיון דאתקש שלא לאוכליו לשלא למנויו אימא דיפסול שלא לאוכליו נמי בכל ד' עבודות ממש ועוד דבשאר קרבנות נמי יפסלו ד' עבודות ממש דהיינו שינוי בעלים והיינו שלא למנויו דאינו חילוק בשינוי בעלים בין פסח לשאר קרבנות אלא דבפסח הוא לעכב ובשאר קרבנות אינו אלא למצוה כדאמרי' בהדיא פ"ק דזבחים ויפסלו דקאמרי לאו דוקא אלא למצוה כדאמרינן בהדיא התם ובכולה תלמודא לא קאמר בשאר קרבנות שינוי בעלים אלא בזריקה כפרש"י ואהא תירצו היכא דקאמר שלא למנויו לאו היינו דין שינוי בעלים דאינו אלא בזריקה כגון שוחט כו' ודין שלא למנויו דקאמר אינו אלא בפסח ודוקא בשחיטה ואינו בד' עבודות דהיינו בקבלה והולכה אלא בזריקה איתא משום דין שינוי בעלים כמ"ש התוס' לקמן ואיך שיהיה ק"ק דהיאך בעו למימר דאוכליו יפסלו בד' עבודות הא איכא שום מיעוטא דאין מחשבת אוכלין בזריקה כמ"ש התוס' לקמן ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) לומדים מקרא מיוחד אשר אין הפסח נשחט אלא למנויו
2) הקדמה ב'
   - א) אין הפסח נשחט אלא לאוכליו מטעם דאיתקש אוכליו למנויו
3) הקדמה ג'
   - א) אין מחשבת אוכלין אלא בשחיטה
4) הקדמה ד'
   - א) ד' עבודות דם היינו שחיטה קבלה הולכה וזריקה
5) הקדמה ה'
   - א) גמרא בדף סא. בתחלת העמוד
     - i) פסול של שלא לשמו ("שינוי קדש") ישנו בד' עבודות
     - ii) פסול של שינוי בעלים אינו בד' עבודות
2) תוספות

א) ואיתקש אוכליו למנויו- תימא לר"י [קושיא א'] אם כן מה מנויו פסלי בד' עבודות ד[פסול מנויו] היינו [אותו פסול של] שינוי בעלים אף אוכליו [דאיתקש למנויו] יפסלו בד' עבודות [קושיא ב'] ובשאר קרבנות נמי יפסלו במנויו

3) מהרש"ל

א) הקדמה

i) לכאורה נקטו תוספות

(1) דפסול שלא למנויו היינו אותו הדבר כמו שלא למנויו

(2) וכיון דפסול שינוי בעלים ישנו בד' עבודות מובן אשר פסול שלא למנויו נמי ישנו בד' עבודות

(3) ולכן אף פסול שלא לאוכליו דאיתקש לשלא למנויו נמי ישנו בד' עבודות

ב) קשיא

i) הרי קבענו בגמרא דשינוי בעלים אינו בד' עבודות

ג) תירוץ

i) לעולם שינוי בעלים ליתנהו אלא בעבודת זריקה "דעיקר שינוי בעלים בזריקה הוא" כדפירש רש"י בד"ה אבל בשינוי בעלים

ii) ולא כיוונו תוספות למימר אלא

(1) דפסול שינוי בעלים בזריקה ישנו היכא או שחישב מחשבת זריקה בשעת זריקה לחודה או שחישב מחשבת זריקה בשעת קבלה או הולכה **אבל לא בשעת שחיטה**

(2) ודפסול שלא מנוייו בזריקה ישנו בין שחישב מחשבת זריקה בשעת זריקה לחודה בין שחישב מחשבת זריקה בשעת קבלה או הולכה **או שחיטה**

iii) בקיצור

(1) בין בשינוי בעלים בין בשלא למנויון יש **"פסול זריקה לחודה"**

(2) בשינוי בעלים יש ג"כ "פסול ב' עבודות (קבלה והולכה) **על הזריקה"**

(3) בשלא למנויו יש ג"כ "פסול ג' עבודות (שחיטה קבלה והולכה) **על הזריקה"**

(4) בשלא לשמו יש "פסול **ארבע עבודות ממש כלומר כל ד' עבודות לחודייהו"**

ד) עכשיו

i) פסול של שינוי בעלים בזריקה לחודה ובב' עבודת על הזריקה נודע לן מסברא

ii) שלא למנויו היינו אותו הדבר כמו שינוי לבעלים ולכן מן שינוי בעלים נודע לן דאף בשלא למנויו ישנו פסול של זריקה לחודה ובב' עבודת על הזריקה

iii) אבל בהא שונה שלא למנויו מן שינוי בעלים דבשינוי בעלים לומדים מן לימוד מיוחד דאיכא נמי פסול של שחיטה על הזריקה

ה) ולכן מקשי תוספות

i) קושיא א'

(1) אף פסול שלא לאוכליו יפסל בזריקה לחודה ובג' עבודות על הזריקה דאיתקש אוכלין למנוין

(2) ואמאי נוקטין בכל מקום אשר אין מחשבת אוכלין אלא בשחיטה

ii) קושיא ב'

(1) למה לא מפקינן פסול שחיטה על הזריקה אף לגבי שינוי בעלים כדי שיחול אף לגבי שאר קרבנות

4) מהרש"א – קושיות לביאור מהרש"ל

א) קשיא א'

i) לשון תוספות "מנויו פסלי בד' עבודות" משמע דתוספות כיוונו לד' עבודות ממש דבהאי לישנא משתמשין בגמרא לגבי ד' עבודות ממש בדאמרי

(1) דשינוי קדש (שלא לשמו) ישנו בד' עבודות במשמעות של ד' עבודות ממש

(2) ודשינוי בעלים אינו בד' עבודות גם כן במשמעות של ד' עבודות ממש

ב) קשיא ב'

i) לשון תוספות "ובשאר [קרבנות] נמי יפסלו" משמע אשר בקושטא לא פסלו בשאר קרבנות על הזריקה

ii) וזה אינו עולה יפה

(1) דפשיטא דד' עבודות על הזריקה פסלא כמפורש ברש"י לעיל

(2) ולא הוה להו לתוספות להקשות אלא דלא איצטריך לימוד מיוחד למיפסל שחיטה על הזריקה

ג) קשיא ג'

i) אמאי מקשי תוספות דלא איצטריך לימוד מיוחד הרי מסקי במסת זבחים דף ז: דאיצטריך קרא לגבי מנוין למילף אשר שחיטה על הזריקה פוסל לעיכובא לקרבן פסח

5) מהרש"א – ביאור קושיות תוספות

א) הקדמה א'

i) ד' עבודות על הזריקה אכן פסלי בין בשינוי בעלים בין בשלא מנוין ועל דא לא מקשי תוספות מידי

ב) הקדמה ב'

i) בהוה אמינא דתוספות סבירא להו אשר שלא למנויו הוא אותו דבר כמו שינוי בעלים ומצינן למילף דמאי שפסול בשינוי בעלים פסול נמי בשלא למנויו וכן בהיפוך

ג) הקדמה ג'

i) תוספות אסיק אדעתייהו אשר שינוי בעלים אינו בד' עבודות ממש כדאיתא לעיל בגמרא

ד) השתא

i) בהוה אמינא נקטי תוספות אשר הך לימוד דסוגיא דידן דמילף פסול לשחיטה לשלא למנויו

(1) לאו בשחיטה על הזריקה כיוונו כדקסבר מהרש"ל

(2) אלא על פסול שחיטה לחודה קאי כשחישב על השחיטה גופה שתהא לשלא למנויו

ii) ואית להו נמי כדפירש רש"י דעיקר שינוי בעלים בזריקה בין בזריקה לחודה בין בשאר עבודות על ידי זריקה

iii) וכיון דנוקטין עכשיו דמצינן למילף מן שינוי בעלים לשלא למנויו נמצא דשלא למנויו פסול נמי לא זו בלבד בשחיטה לחודה אלא אף זו בזריקה לחודה

iv) ומקשי

(1) כיון דשלא למנויו פסול בשחיטה לחודה ובזריקה לחודה ליפסל נמי בב' עבודות הנשארות אשר לכן יוצא דהוי לה לגמרא למימר בקיצור אשר פסלי בד' עבודות ממש בין בשלא למנויו בין בשלא לאוכליו דאיתקיש לשלא למנויו

ה) קשיא

i) היאך ילפי מן שינוי בעלים לשלא למנויו הרי פסול דשלא למנויו לעיכובא הוא ופסול דשינוי בעלים אינו אלא למצוה

ו) תירוץ

i) כיוונו תוספות להקשות דמיהת למצוה נילף פסול זריקה לחודה מן שינוי בעלים לשלא למנויו

ii) ואל תקשי הא דתוספות משתמשין בלישנא ד"יפסלו" דאימא לך דתוספות לא דקדקו בלשונם ואכן לא כיוונו אלא דלילף לשלא למנויו מן שינוי בעלים מיהת למצוה שלא ישתמש בקרבן דחישב בה מחשבת זריקה לחודה

6) המשך תוספות כמבואר במהרש"א

א) תירוץ לקושיית תוספות

i) שינוי בעלים לאו היינו אותו דבר כמו שלא למנויו

ii) ונמצא דדין שחיטה לחודה אינו אלא בשלא למנויו מכח לימוד מיוחד לשלא למנויו ואין ללמד פסול של שחיטה לחודה מן שלא למנויו לשינוי בעלים

ב) השתא

i) דין שינוי בעלים אינו אלא בזריקה ועל ידי זריקה דעיקר שינוי בעלים בזריקה הוא

(1) ואין הכי נמי אשר בקרבן פסח נמי איכא פסול של זריקה ועל ידי זריקה אבל פסול זה אינו פסול של שלא למנויו אלא פסול מצד שינוי בעלים

(2) ולכן כשרוצין לקבוע כמה עבודות פוסלין לחודייהו בשלא למנויו לא נוקטין בחשבון פסולין של זריקה ועל ידי זריקה דאין לו שייכות לדין של שלא למנויו

ii) ונמצא

(1) דלית לשלא למנויו פסול ב' עבודות לחודייהו **דבתורת שלא למנויו** ליכא אלא פסול של שחיטה לחודה

(2) ומובן דמחד פסול שחיטה לחודה לית למילף לשלא למנויו פסול ממש לשאר ג' עבודות

7) מהרש"א

א) קשיא לתוספות בין לשיטת מהרש"ל בין לשיטת מהרש"א

i) היאך קא סליק אדעתייהו אשר שלא לאוכליו יפסל בזריקה

ii) הרי בדף סא: מביאין מקרא דאין מחשבת אוכלין בזריקה

דף סא:

תד"ה רב חסדא

[דף סא עמוד ב] בד"ה רב חסדא כו' אבל הכא לא (כתיבי) [פתיכי] מולים בזריקה עכ"ל היינו לפי האמת דמסיק דלרב חסדא נמי בזריקה כולה ערלה פסלה ולא מקצתה אבל למאי דבעי למימר לקמן מעיקרא לרב חסדא דמקצת ערלה נמי פסלה דהיינו שחטו למולין ע"מ שיתכפרו בו מולין וערלים תקשי מ"ש ממתני' ששחטו לערלים ולמולין דכשר ובהכי יתיישב דרב חסדא דהכא לפי האמת למאי דמסיק רב אשי דפליג בכה"ג אבל למאי דבעי למימר מעיקרא דבמקצת ערלים נמי פוסל רב חסדא הל"ל לרבותא דאפי' בע"מ שיתכפרו בו ערלים ומולין פוסל רב חסדא וק"ל:

1) הקדמה א'

א) "שחטו למקצת ערלה" משמעו מחשבה בשעת שחיטה אשר שוחט למולים וערלים

ב) "זריקה לכולה ערלה" משמעו מחשבה בשעת שחיטה אשר שוחט למולים ולאח"כ יזרוק לכפר לערלים גרידא

ג) "זריקה למקצת ערלה" משמעו מחשבה בשעת שחיטה אשר שוחט למולים ולאח"כ יזרוק לכפר לערלים ומולים

2) הקדמה ב'

א) שיטת משנה דידן ושיטות רב חסדא להוה אמינא דסוגיין ולמסקנא דרב אשי

	משנה	רב חסדא בה"א	רב חסדא למס'
שחיטה למקצת ערלה	כשר דפתיכי מולים וערלים בשחיטה	כשר דפתיכי מולים וערלים בשחיטה	כשר דפתיכי מולים וערלים בשחיטה
שחיטה לכולה ערלה	פסול דלא שחט למולים כל עיקר	פסול דלא שחט למולים כל עיקר	פסול דלא שחט למולים כל עיקר
[שחיטה למולים ע"מ לכפר] בזריקה למקצת ערלה		פסול ותיקשי דהרי פתיכי מולים וערלים בזריקה	כשר דהרי פתיכי מולים וערלים בזריקה
[שחיטה למולים על מנת לכפר ב]זריקה לכולה ערלה		פסול דהגם דשחטו למולים מ"מ לא פתיכי מולים וערלים בזריקה	פסול דהגם דשחטו למולים מ"מ לא פתיכי מולים וערלים בזריקה

3) תוספות כמבואר במהרש"א

א) חלק א'

i) משנה דידן דמכשירה בשחיטה למקצת ערלה מחמת דפתיכי מולים בערלים בשחיטה מתאימה לשיטת רב חסדא למסקנא דרב אשי דמכשיר בזריקה למקצת ערלה משום דפתיכי מולים וערלים בזריקה

ii) אבל לא מתאימה לשיטת רב חסדא בהוה אמינא דפוסל במקצת זריקה

ב) חלק ב'

i) קשיא

(1) אף בזריקה לכולה ערלה ייכשר דפתיכי מחשבת שחיטה למולים במחשבה ערלים לזריקה

ii) תירוץ

(1) כדי ליכשר איצטריך פתיכי במולים בזריקה גופה דחשיב עלה לערלים

4) מהרש"א

א) להוה אמינא דגמרא קשה דהוה לי' רב חסדא לאפוקי למימרי' ככה "אלו בשעת שחיטה חישב על מנת שיתכפרו בו **אפילו מקצת ערלים** בזריקה פסול"

תוספות ד"ה וכי תימא

בד"ה וכ"ת ה"ה לזריקה כו' תימה לריב"א כיון דזריקה קילא כו' היכי נילף משחיטה כו' עכ"ל משמע להו דבשחיטה בכולה ערלה ליכא לספוקי ביה דודאי פסלה דאיכא למילף מלפי אכלו תכוסו וערלים נמי בכלל שלא לאוכליו הוא לפסול בשחיטה כמ"ש התוס' לעיל וליכא לספוקי אלא בזריקה אי פסלה בכולה ערלה בע"מ שיתכפרו וכו' ואהא קשיא להו שפיר כיון דזריקה לרבה קילא דאין מחשבת אוכלין בזריקה דהיינו בזורק לשם ערלים כמ"ש התוס' לעיל לא אצטריך ליה לרבה ולרב אשי מיעוטא דזאת למעט זריקה בע"מ שיתכפרו כו' דמהיכא תיתי לפסול בהכי דליכא למילף משחיטה דחמירא דיש בה מחשבת אוכלין וק"ל:

1) הקדמה א'
   - א) שחיטה לכולה ערלה משמעו דשוחט לערלים ולא למולים
   - ב) זריקה לכולה ערלה משמעו דשוחט למולים על מנת לכפר בזריקה לערלים ולא למולים
2) הוה אמינא דגמרא כמבואר בתוספות ד"ה שחטו למולים בדף סא.
   - א) שחיטה לכולה ערלה פסול לכולי עלמא דילפינן לה מן "לפי אכלו תכוסו" כלומר דצריך לשחוט לאוכליו וערלים לאו "אוכליו" חשיבא
3) ברייתא כמבואר לרבה בהוה אמינא דגמרא
   - א) מן **כל** ערל למידין דהגם דשחטו לכולה ערלה פסול כדקבענו בהקדמות מ"מ שחטו למקצת ערלה כשר
   - ב) שאלה
     - i) וכי תימא הוא הדין דזריקה לכולה ערלה פסול
     - ii) דנילף לה משחיטה
   - ג) תשובה
     - i) תלמוד לומר "זאת" למילף דבזריקה אפילו כולה ערלה לא פסלא
   - ד) שאלה
     - i) מאי קולא דזריקה
   - ה) תשובה דרבה
     - i) דאין מחשבת אוכלין בזריקה
4) תוספות
   - א) קשיא
     - i) כיון דאסקינן לרבה דזריקה קילא דאין מחשבת אוכלין בזריקה היאך קס"ד אשר נילף משחיטה אשר בזריקה נמי כולה ערלה פסול ואמאי איצטריך "זאת"
5) ברייתא כמבואר ברב אשי במסקנא דגמרא
   - א) אי לאו "וזאת" היינו למידין מן כל ערל דאפילו מקצת ערלה פסול בין בשחיטה בין בזריקה
6) תוספות
   - א) אף לרב אשי תיקשי

i) כיון דאין מחשבת אוכלין בזריקה היאך קס"ד דבריתא אשר נילף משחיטה דחמיר אשר בזריקה נמי אפילו מקצת ערלה פסולה ואמאי איצטריך וזאת

תד"ה כתב רחמנא וגמרא ד"ה וכי תימא מאי חומרי'

בד"ה כתב רחמנא כו' לשתוק מכל כו' עכ"ל אבל קרא דזאת אצטריך למעט מקצת ערלה בשחיטה דאי לאי זאת לאו הוי ידעינן ליה אי נילף ליה ממקצת טמא דכשר אי ממקצת זמן דפסול וק"ל:

גמ' וכ"ת מאי חומריה דזריקה דלא מקבע פיגול כו' ק"ק אמאי לא קאמר ומאי חומריה דזריקה דאין מחשבת שינוי בעלים אלא בזריקה דומיא דקאמר לרבה לעיל ומאי קולא דזריקה דאין מחשבת אוכלין בזריקה כו' ויש ליישב דמשום חומרא דזריקה דאין מחשבת שינוי בעלים אלא בזריקה ולא בשחיטה לא הל"ל לרב חסדא אדרבה לאידך גיסא כיון דאיכא למימר בהיפך בכה"ג קולא דזריקה דאין מחשבת אוכלין בזריקה אלא בשחיטה ולהכי קאמר חומרא דזריקה במילתא אחריתא דלא מקבע פיגול כו' ודו"ק:

1) הקדמה
   - א) שחטו למקצת טומאה משמעו כגון ששחטו לטמאים ולטהורים
2) ברייתא
   - א) חלק א'
     - i) פשיטא דמקצת טומאה לא פוסל לקרבן ופשיטא נמי אשר "מקצת זמן" פוסל
   - ב) חלק ב'
     - i) שאלה
       - (1) היאך נדין בשחטו למקצת ערלים
     - ii) תשובה
       - (1) אלו אזלינן בדרך א'
         - (א) מדייקין מן מקצת טומאה דכשר דמסתבר לדמות ערלים לטומאה ולא לזמן
       - (2) אלו אזלינן בדרך ב'
         - (א) מדייקין מן מקצת זמן דפסול דמסתבר לדמות ערלים לזמן ולא לטומאה
       - (3) וכדי למיפשט בין הני דרכים כתב רחמנא "וזאת"
3) גמרא
   - א) רבה מבאר מסקנא דברייתא ככה:
     - i) מן **כל** ערל למידין
       - (1) דהגם דשחטו לכולה ערלה פסול כדקבענו בהקדמות
       - (2) מ"מ שחטו למקצת ערלה כשר
     - ii) שאלה
       - (1) האם נימא דהוא הדין לזריקה דמיהת כולה ערלה פסול
     - iii) תשובה
       - (1) תלמוד לומר "זאת" למילף דבזריקה אפילו כולה ערלה לא פסלא

iv) שאלה

(1) וכי תימא מאי קולא דזריקה

v) תשובה דרבה

(1) דאין מחשבת אוכלין בזריקה

ב) רב חסדא אזיל לאידך גיסא

i) ו"זאת" מילף אשר דמקצת ערלה לא פסלה דיקא בשחיטה אבל בזריקה פסלה

ii) וכי תימא מאי חומרי' דזריקה תריץ משום דזריקה מקבע דין פיגול כמפורש ברש"י

ג) מסקנא דברייתא אליבא דרב אשי

i) איצטריך "וזאת" כדי שלא נילף מן "כל ערל לא יאכל בו" אשר מקצת ערלה פסול בין בשחיטה בין בזריקה

4) תוספות ד"ה כתב רחמנא

א) קשיא לרב אשי

i) כיון דמן "כל" הוינא יליף אשר מקצת ערלה פסול ולכן איצטריך "וזאת" למילף דמקצת ערלה כשר לישתוק מכל

5) מהרש"א ד"ה כתב

א) קשיא

i) אמאי לא מקשי נמי דאלו שתק מכל לא הוה צריך למיכתב "וזאת"

ב) תירוץ

i) אף אלו לא הוה כתיב "כל" היינו צריכין "וזאת" לפשוט דלא אמרינן דמקצת ערלה פסול מחמת דמדמין מקצת ערלה למקצת זמן ולא למקצת טומאה

6) מהרש"א ד"ה וכי תימא מאי חומרי' דזריקה

א) קשיא

i) כדי ליישב קושיא דגמרא לרב חסדא "מאי חומרי' דזריקה"

(1) בדומה לתירוץ דרבה אשר קילא דזריקה היינו דאין מחשבת אוכלין בזריקה

(2) אמאי לא מתרצין בגמרא אשר חומרי' דזריקה לרב חסדא היינו דמחשבת שינוי בעלים ליתי' אלא בזריקה כדקבענו לעיל בד"ה ואתקש אוכליו למנויו

ב) תירוץ

i) רב חסדא לא הוי פליג על רבה מטעם זה דהרי קבענו דרבה אית לי' טעם דומה לאידך גיסא דהיינו דאין מחשבת אוכלין בזריקה

ii) ולכן קאמר חומרא דזריקה במילתא אחריתא לגמרי דהיינו דמקבע פיגול

דף סב.

תד"ה כי לית לי'

[דף סב עמוד א] תוס' בד"ה כי לית ליה כו' תימא כו' וסברא משמע איפכא דהשתא כשאינן מנוין לא פסלה כו' עכ"ל ר"ל דסברא משמע איפכא דהא כיון דבלא ערלים גרע שלא למנויו מלמנויו היאך במחשבת ערלים יגרע למנויו משלא למנויו דאע"ג דגלי קרא דפסול מחשבת שלא למנויו אינו בערלים מ"מ מחשבת ערלים יפסל בשלא למנויו דלא עדיף מלמנויו דפסיל ביה מחשבת ערלים ומהרש"ל כתב על דברי התוס' שטעות הוא וא' מבעלי הגליונים הגיה כן ותימה על תמיהתם כו' עכ"ל ולא ידעתי למה כי דברי התוס' ברורים הם בלי גמגום כמו שכתבנו ודו"ק:

שחטו		זרקו		דין
למולים	מנוין	למולים	אינן מנויון	פסול מטעם אינן מנוין דכשינוי בעלים חשיב
מולים	מנוין	לערלים	מנוין	פסול מטעם ערלים
מולים	מנוין	לערלים	אינן מנוין	כשר

1) הקדמה א'

א) תוספות ד"ה שחטו למולין בדף סא.

i) שחטו למולים מנוין על מנת שיתכפרו בזריקתו מולים שאינן מנוין פסול דכשינוי בעלים חשיב

2) הקדמה ב'

i) רבה אליבא דרב אשי אית לי'

(1) שחטו למולים מנוין על מנת שיתכפרו בזריקתו ערלים מנוין פסול

(2) שחטו למולים מנוין על מנת שיתכפרו בזריקתו ערלים שאינן מנוין כשר והיינו טעמא דלא חשיב שינוי בעלים אלא בבעלים דומיא דידי' שהוא בר כפרה

3) תוספות כמבואר במהרש"א

א) קשיא

i) למה מיקל רבה יותר בערלים שאינן מנויין מן מולים שאינן מנוין

ב) תירוץ

i) הרי קבענו אשר ערלים אין להן דין מנוין משום דאינן בר כפרה

ג) קשיא

i) אמאי לא מספיק ריעותא דערלים למיפסל לקרבן

תד"ה מאי שנא טומאה

בד"ה מ"ש טומאה כו' ואור"י דטומאת גברי נמי א"ל דנילף טפי מזמן כו' ddנין פסול מחשבה כו' עכ"ל למאי דמסיק דסיפא נמי בטומאת בשר ק"ק לפ"ז אמאי לא קאמר הך פרכא או כלך לדרך זה ddנין ערלה פסול מחשבה מזמן שהוא פסול מחשבה ואל תוכיח טומאת בשר דלא כו' דע"כ אתינן להך פירכא מכח קושיית התוס' דנילף טומאת גברא מטומאת בשר כו' וק"ל:

1) ברייתא

א) רישא

i) סברות היפכיים במקצת ערלה

(1) מקצת טומאה פשיטא דלא פסלא ומקצת ערלה דומה למקצת טומאה

(2) מקצת זמן [שחטי' לאכול ממנו רק כזית חוץ לזמנו] פשיטא דנעשה כולו פיגול ומקצת ערלה דומה למקצת זמן

ב) סיפא

i) דרך א'

(1) מסתבר לדמות ערלים לטומאה ולא לזמן משום דערלה וטומאה תרוייהו לא נוהגין בשאר זבחים

ii) דרך ב'

(1) מסתבר לדמות ערלים לזמן ולא לטומאה משום דזמן וערלה כל אחד לא הותר מכללו

2) גמרא

א) שאלה

i) באיזו טומאה קתני בברייתא דפשיטא דפסלא

ב) תשובה

i) אולי מדובר בטומאת גברי כגון דשחטי' במחשבה להאכילו לגברי טמאין וגברי טהורין

ג) קשיא

i) לא מצית לאוקמה לברייתא ככה דלית סברא למימר דפשיטא לי' במקצת טומאה באופן זה דכשר יותר מן מקצת ערלה

ד) מסקנא

i) ברייתא בטומאת בשר משתעי דבאופן זה טומאתה לאו במחשבה תליא אלא במציאות תליא אשר "איטמי חד מאיברים"

ii) ובהא אכן מובן דפשיטא אשר מקצת טומאה לא פוסלת לכולה קרבן "דהאי דאיטמי שרפינן לי' ואידך אכלינן לי'"

3) תוספות

א) קושיית רשב"א

i) עכשיו דקבענו דפשיטא אשר מקצת טומאה כשר

ii) נוקמינה לברייתא בטומאת גברי וננמק דפשיטא אשר טומאת גברי כשר בלימוד מן טומאת בשר

ב) תירוץ ר"י

i) לא יתכן לדמות טומאת גברי לטומאת בשר

ii) דמסתבר יותר לדמות טומאת מקצת גברי דבמחשבה תליא למקצת זמן דאף הוא במחשבה תליא כדביארנו לעיל

4) מהרש"א

א) קשיא לשיטת ר"י

i) אם כן דדומין זמן וערלה אהדדי מחמת דתרוייהו במחשבה תליא אמאי לא מזכירין בסיפא דברייתא דרך ג' ככה

ii) מסתבר לדמות מחשבת מקצת ערלה למחשבת מקצת זמן משום דתרוייהו במחשבה תליא

דף סב:

תד"ה לימא הואיל

[דף סב עמוד ב] בד"ה לימא הואיל כו' דאין מחוסר זמן לבו ביום לגבי הואיל כו' עכ"ל כתב מהרש"ל ותימה הא לעיל פירשו התוס' דהתם אפי' לחומרא לא אמרי' הואיל ומ"ה כו' אבל לגבי פסח דאמרי' לחומרא הואיל כו' ואפי' גבי מחוסר מעשה כדלעיל וצ"ל דדעת התוס' לפרש דהאי מתיב רב הונא קאי לרבה כמו לרב חסדא כו' עכ"ל ותירוצו דחוק דמי הגיד לבעלי תוס' דהאי מתיב קאי גם לרבה ואימא דלא קאי אלא לרב חסדא כפרש"י גם קושייתו אינו מובן לי דהא דאמרי' לעיל לחומרא אמרינן הואיל גבי פסח היינו מדרבנן אבל מדאורייתא לא אמרינן הואיל אפי' גבי פסח וא"כ הכא דבדאורייתא קיימינן דמפיק ליה מק"ו או מקרא כדמסיק רב פפא וא"כ לא הוה אמרי' הואיל במחוסר מעשה אי לאו משום דאין מחוסר זמן לבו ביום לגבי הואיל כו' ואיך שיהיה יש לדקדק כיון דבההיא דב' שעירים קאמר לרב חסדא הואיל מדאורייתא היכא דליכא מחוסר מעשה כגון לבו ביום א"כ אמאי לית ליה הואיל באופה מי"ט לחול ודוחק הוא לומר דלוקה מדרבנן קאמר וי"ל דל"ל לרב חסדא הואיל אלא לבו ביום דאינו מחוסר כלום ודו"ק:

1) הקדמה א' מבוססת על שיטת רב אשי
   - א) מחשבה לשאינן מנויין פוסל לקרבן מצד שינוי בעלים דוקא באופן דאותן בעלים שאינן מנוין בני כפרה הן דומיא לבעלים שהיו מנוין
2) הקדמה ב'
   - א) רבה
     - i) נמצא דליכא פסול של שינוי בעלים באופן דמנוין מולים היו ושאינן מנוין ערלים הם
   - ב) רב חסדא
     - i) אף באופן זה איכא פסול של שינוי בעלים "הואיל" דשאינן מנויים מציי מתקני נפשייהו במילה
   - ג) רבה סבירא לי' דלא אמרינן "הואיל" באופן זה
3) הקדמה ג' – גמרא דף מו:
   - א) האופה מיו"ט לחול
     - i) רבה פוטר דאמרינן "הואיל" דחזי לי' אי מקלעי אורחים ביו"ט מצי לזמן להן
     - ii) רב חסדא אמר לוקה מחמת דלא אמרינן הואיל באופן זה
   - ב) קשיא דרבה אדרבה ודרב חסדא אדרב חסדא
   - ג) תירוץ
     - i) רבה יאמר לך
       - (1) לא אמרינן "הואיל" במחוסר מעשה
       - (2) עכשיו
         - (א) לגבי קרבן פסח בסוגיא דידן לא אמרינן "הואיל" מחמת דמחוסר מעשה מילה
         - (ב) לגבי אפיי' ביו"ט לא מחוסר מעשה דזימון אורחים לאו מעשה חשיב

ii) רב חסדא יאמר לך

(1) לגבי קרבן פסח בסוגיא דידן אמרינן הואיל לחומרא אף על גב דמחוסר מעשה

(2) לגבי אפיי' ביום טוב לא אמרינן הואיל לקולא הגם דאינו מחוסר מעשה

iii) בקיצור לרב חסדא

רב חסדא – טבלא א'	
לחומרא	איכא הואיל אפילו במחוסר מעשה
לקולא	ליכא הואיל אפילו בדאינו מחוסר מעשה

4) הקדמה ד' – תוספות ד"ה כי לית לי' בדף סב.

א) מגמרא במסכת יומא משמע

i) ראשית

(1) דדיקא מדרבנן אזל רב חסדא בתר הואיל לחומרא אפילו במחוסר מעשה ואכן בסוגיא דידן לגבי קרבן פסח אזל רב חסדא בתר הואיל דיקא מדרבנן

ii) ועוד

(1) מדאורייתא בדאינו מחוסר מעשה אזלינן בתר הואיל אפילו לקולא

(2) מדרבנן בשום אופן לא אזלינן בתר הואיל לקולא

iii) ועוד

(1) מחוסר זמן כמחוסר מעשה חשיב

(2) חוץ ממחוסר זמן בו ביום דלא חשיב מחוסר מעשה

iv) בקיצור

	רב חסדא טבלא ב' להבנת מהרש"א	
	בדליכא מחוסר מעשה	במחוסר מעשה
מדאורייתא	הואיל אפילו לקולא	לית הואיל
מדרבנן	דיקא לחומרא	דיקא לחומרא

5) ברייתא דר' אליעזר בדף סב.

א) הפסח שעברה שנתו ונעשה שלמים

ב) שחטו לשם פסח בזמנו פסול שלא בזמנו כשר

6) גמרא שם

א) מתיב רב הונא לרב חסדא

i) לדידך דאמרת הואיל

ii) נימא דפסול שלא בזמנו "הואיל" דיהא פסול אלו ממתין לפסח ושחטו בזמנו

7) תוספות שם ד"ה לימא הואיל

א) קשיא לרב הונא

i) דלמא היינו טעמא דרב חסדא דלית לי' "הואיל" בפסח שעברה שנתו משום דלרב חסדא לא אמרינן הואיל במחוסר מעשה וקבענו דמחוסר זמן דינו כמחוסר מעשה

ב) תירוץ

i) משמע לי' לרב הונא דבברייתא "שלא בזמנו" כולל אף "בו ביום" בי"ד ניסן בשעת שחרית

ii) וקבענו אשר מחוסר מעשה בו ביום לאו מחוסר מעשה חשיב

8) מהרש"ל

א) קשיא לקושיית תוספות בד"ה לימא הואיל

i) הרי קבענו בטבלא א' דבמחשבת ערלים אזיל רב חסדא בתר הואיל לחומרא אף במחוסר מעשה

ב) תירוץ

i) האי קושיא מדר' אליעזר אתיא אף לרבה ורבה ס"ל דבמחוסר מעשה לא אמרינן הואיל

ii) וכדי לנמק הא דמקשי רב הונא קושייתו אף לרבה איצטריך תוספות למימר דברייתא דפסח שעברה שנתו מדובר אף בו ביום דלא חשיב מחוסר זמן

9) מהרש"א

א) קשיא **לקושיא** דמהרש"ל

i) קבענו בטבלא ב' דדיקא מדרבנן קאמר רב חסדא הואיל לחומרא במחוסר מעשה

ii) ובדף סב: לגבי פסח שעברה שנתו משתעי בדיני דאורייתא דבמסקנא שם קא מפקי דינייהו מן פסוקים ולימודין דאורייתא דמייתי רב פפא התם

ב) קשיא **לתירוץ** מהרש"ל

i) מנא לי' למהרש"ל דהאי קושיא מדרב הונא אף לרבה נאמר

ii) ואכן רש"י פירש שלא הקשה רב הונא קושייתו אלא לרב חסדא

10) המשך מהרש"א

א) קשיא

i) הך דאפיי' ביום טוב לכל היותר אינו אלא מחוסר זמן לבו ביום עד שמזמין אורחים ביום שאפה בו

ii) וקבענו דמחוסר זמן לבו ביום לא חשיב מחוסר מעשה

iii) והשתא דקבענו אשר לרב חסדא בדליכא מחוסר מעשה אזלינן בתר הואיל מדאורייתא אפילו לקולא

iv) תיקשי הא דלוקין להאי אופה

ב) תירוץ בדוחק

i) קבענו לעיל דמיהת מדרבנן לא אמרינן הואיל לקולא אפילו בדליכא מחוסר מעשה

ii) ודרבנן הוא דלוקה התם

ג) תירוץ דמסתבר ביותר

i) דיקא רבה אית לי' דאמרינן הואיל לגבי אפיי' משום דקסבר דזימון אורחים לא חשיב מעשה אבל לרב חסדא חשיב מחוסר מעשה

תד"ה פסולו בגופו

בד"ה פסולו בגופו כו' שינוי בעלים נמי א"א לברר איסורו כו' עכ"ל ק"ק מכח הך פירכא דא"א לברר איסורו לא נילף נמי למנויו ושלא למנויו מלאוכליו ושלא לאוכליו ויש ליישב כדאמרי' לעיל דאתקש אוכליו למנויו וה"נ אתקש מנויו לאוכליו להכשיר במקצת דאין היקש למחצה וק"ל:

1) משנה דף נט:
   - א) הפסח ששחטו לשמו ושלא לשמו פסול
2) משנה דף סא.
   - א) הפסח ששחטו לאוכליו ושלא לאוכליו כשר
   - ב) הפסח ששחטו למנויו ושלא למנויו כשר
3) גמרא
   - א) שאלה
     - i) מאי שנא משנה בדף נט. מן משנה בדף סא.
   - ב) תשובת ר' יוחנן כמבואר בתוספות
     - i) כדי למיפסל לקרבן איצטריך ב' גורמים
       - (1) שיהא פסולו בגופו ועוד שאי אפשר לברר איסורו
       - (2) משמעות דהני גורמים אינה מענינו
     - ii) השתא
       - (1) שמו ושלא לשמו פסול משום דאיתנהו להני ב' גורמים
       - (2) לאוכליו ושלא לאוכליו כשר דליתנהו להני גורמים
   - ג) תשובת רב אשי כמבואר בתוספות
     - i) "אי אפשר לברר איסורו" ו"פסולו בגופו" גורם אחת הן משום דכל היכא דאי אפשר לברר איסור מוכרח דפסולו בגופו
4) תוספות
   - א) הקדמה
     - i) במשנה בדף סא. לא הוזכר לשינוי בעלים ושלא לשינוי בעלים בתוך אותן מחשבות דכשרין נינהו
   - ב) קשיא
     - i) לרב אשי ניחא משום "לשינוי בעלים ושלא לשינוי בעלים" אי אפשר לברר איסורו ולכן חשיב נמי פסולו בגופו ופסלא לקרבן
     - ii) ברם לר' יוחנן קשה דהרי אכתי אין פסולו בגופו וכדי למיפסל איצטריך נמי שיהא פסולו בגופו
5) מהרש"א
   - א) קשיא לרב אשי

i) למנויו ושלא למנויו אי אפשר לברר איסורו ואמאי קתני במשנה דף סא: אשר למנויו ושלא למנויו כשר

ב) תירוץ

i) איתא בדף סב. אשר מחשבת שלא לאוכליו פסול משום דאיתקש לשלא למנויו

ii) השתא משום דאין היקש למחצה איתקש נמי שלא למנויו לשלא לאוכליו להכשיר למנויו ושלא למנויו

דף סב: ודף סג.

תוספות ד"ה ערלים למולין וגמרא אמר רבה

תד"ה ערלים למולין וגמרא אמר רבה בד"ה ערלים למולים כו' בתרוייהו ה"ל למיפסל דהא ר"מ אית ליה מפגל בחצי מתיר כו' עכ"ל וק"ק דאי בכה"ג נמי מפסל ר"מ היאך אשכחן מקצת ערלה דרבי קרא להכשיר דבאומר נמי הריני שוחט לאלו ה"ל כמפגל בחצי מתיר ויש ליישב ודו"ק:

בא"ד כדמוכח פ"ב דזבחים ובקונטרס כו' ובד"ה א"ל כו' ול"ל לפרושי הל"ל בסתם אלא כו' עכ"ל ומשמעתין לכאורה איכא נמי לאתויי הכי דמוקי לה אביי במפרש סימן ראשון למולין כו' ולא מוקי לה בסתם דאיכא למימר דהכא א"א לאוקמא בסתם למולין ולערלים דא"כ הוה איצטריך ליה לפרושי ולמימר אף לערלים דפתיכי ביה מולין משא"כ השתא דמפרש בסי' ראשון למולים לא איצטריך ליה לפרושי אף לערלים דמסתמא אף לערלים קאמר כמ"ש התוס' ודו"ק:

[דף סג עמוד א] גמרא אמר רבה לא לעולם כו' כ"ה בכל ספרים הישנים רבה בה"א ולא רבא באל"ף אבל מהרש"ל הגיה רבא באל"ף והקשה על הגהתו וכי רבא יתרץ אביי וזה לא אשכחן אם לא בהאי לישנא תרגמא רבא אליבא דאביי כו' ונראה בעיני דהאי לימא פריך אף ארבא כו' עכ"ל והאריך לפי דרכו אבל מדברי התוס' דלעיל בד"ה דאי ר"מ כו' מוכח בהדיא דגרסי' הכא רבה בה"א שכ' שם הך דיוקא [דהכא] (דרבא) לא מתוקמא אלא אליבא דרבא כו' דלרבה ואביי דלקמן דס"ל ישנה לשחיטה מתחלה כו' ע"ש ואפשר שדחקו להגיה רבא באל"ף מדמקשי' לימא קסברי אחרים אינה לשחיטה כו' וכדרבא כו' ותקשי לאביי דאמר התם בהא ודאי מודה ר"מ ומשני אמר רבה לא כו' דהיאך בא רבה שהוא רבו דאביי להשיב על מה שהקשה תלמודא לאביי ואין זה דוחק דבכמה סוגיות הקשה תלמודא אאמוראים אחרונים וקאמר דהשיבו כבר עד"ז בימי הראשונים ויותר דחוק הוא לפי הגהתו שאין מדרך תלמודא לסדר אוקמתא דרבא מקמיה דאביי דבכל דוכתא מקדים אביי לרבא ועוד יש לפי דרכו דחוקים ואין להאריך בהם כי כבר כתבנו דמדברי התוס' מוכח כגרסת כל הספרים רבה בה"א ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) משנה דף סא.
     - i) רבנן אית להו אשר מחשבת שחיטה למקצת ערלה (למולים וערלים או לערלים ומולים) כשר
2) הקדמה ב'
   - א) ברייתא דאחרים דהיינו ר' מאיר
     - i) רישא – הקדים מולים לערלים כשר
     - ii) סיפא – הקדים ערלים למולים פסול
3) הקדמה ג'
   - א) ר' מאיר אית לי' דתפוס לשון ראשון
4) הקדמה ד'

א) ר' מאיר אית לי' נמי דמפגלין בחצי מתיר

i) דהיינו

(1) דאלו בשעת שחיטה חישב מחשבת חוץ לזמן אפילו לחד מן תרי סימני שחיטה הוה פיגול

(2) וכמו כן אף מחשבת פסול לחד מן תרי סימני שחיטה פוסלת לעבודת שחיטה ובכן פוסלת לקרבן

ii) לא מעלה ולא מוריד אלו חישב מחשבתו לסימן ראשון או לסימן שני

5) הקדמה ה'

א) אביי ורבא פליגי באופנים אשר בהן קסבר ר' מאיר תפוס לשון ראשון

i) אביי קסבר דר' מאיר אית לי' דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ודלכן – מטעם שאינו מענינו – מוכרח דר' מאיר לא קאמר תפוס לשון ראשון במחשבות בשעת שחיטה

ii) רבא קסבר דר' מאיר אית לי' דאינה לשחיטה אלא לבסוף ודלכן – מטעם שאינו מענינו – מובן דר' מאיר קאמר תפוס לשון ראשון אף במחשבות בשעת שחיטה

6) גמרא

א) שאלה

i) בברייתא דר' מאיר מאי שנא הקדים מולים דכשר והקדים ערלים דפסול

ii) האם מוכרח דטעמו דר' מאיר דמכשיר בהקדים מולים ופוסל בהקדים ערלים הנו

(1) דשיטת רבא צודק דאינה לשחיטה אלא לבסוף ודלכן מובן דר' מאיר אית לי' תפוס לשון ראשון במחשבות בשעת שחיטה

(2) ונמצא

(א) דבהקדים מולים אין לנו עסק במה שחישב ערלים לאחר כך ומובן דכשר אף מבלי למיסמך על דין מקצת ערלה דכשר

(ב) ובהקדים ערלים אין לנו עסק במה שחישב מולים לאחר כך ומובן דפסול דלית כאן מחשבה של מקצת ערלה

ב) תשובת רבה (לפי גרסת מהרש"א) או רבא (לפי גרסא דמהרש"ל)

i) מצינו לתרץ שיטת ר' מאיר באופן מסוים שאינו בניגוד לשיטת אביי

ii) פרטי תירוץ זו אינן מענינו

ג) תשובה דאביי גופי'

i) לעולם אימא לך דר' מאיר לא קאמר תפוס לשון ראשון במחשבות בשעת שחיטה

ii) וככה תתרץ שיטת ר' מאיר בברייתא:

iii) חלק א'

(1) כיון דר' מאיר אית לי' דמפגלין בחצי מתיר דנין לכל סימן כאלו הוא עבודה בעצמו

(2) ולכן אלו לסימן אחד חישב בין לערלים בין למולים דנין כאלו לאותו סימן חישב מחשבת מקצת ערלה דכשר אף לר' מאיר

(3) שים לב דבאופן זה אף מחשבה שני שלו נכנס בחשבון דבשיטת אביי קיימינן וקבענו דלאביי לא קאמר ר' מאיר תפוס לשון ראשון במחשבות בשעת שחיטה

iv) חלק ב'

(1) ברישא – הקדים מולים לערלים – מדובר בדאמר סימן ראשון למולים וסימן שני אף לערלים ונמצא דבסימן ראשון ליכא פסול דכולו מולים ובסימן שני ליכא פסול דיש לו דין מקצת ערלה

(2) בסיפא מדובר באופן דאמר סימן ראשון לערלים סימן שני למולין ולכן לסימן ראשון לא פתיכי מולים ומובן דפסול

7) תוספות ד"ה וסימן שני

א) קשיא

i) כיון דר' מאיר לא קסמיך על תפוס לשון ראשון למאי נפקא מינה ברישא דברייתא איזו מחשבה חישב ברישא

ב) תירוץ

i) ר' מאיר קא משמע לן

(1) ברישא דכיון דהקדים מחשבת מולים גם באופן דלא אמר "אף" נוקטין דכשאמר ערלים בסוף כיוון למימר "אף ערלים" ולכן קרבנו כשר

(2) בסיפא דכיון דהקדים ערלים לא נוקטין דמחמת דאמר מולים בסוף כיוון בתחלה למימר "אף ערלים" ולכן מובן דקרבנו פסול

8) תוספות ד"ה ערלים למולין

א) קשיא

i) חלק א'

(1) ניהדר לקושיא דגמרא בתחלת סוגיין: "מאי שנא הקדים מולים דכשר והקדים ערלים דפסול"

(1) משמע דאלו הוה קתני דתרוייהו כשר לא הוי מקשי כלום

iii) חלק ב'

(1) ותיקשי

(א) דהרי ר' מאיר אית לי' דמפגלין בחצי מתיר ולכאורה לא נפקא מינה לאיזו סימן חישב קודם

(ב) ולכן אף אלו הוה קתני בתרוייהו דכשר אכתי לא הוי ברייתא עולה שפיר

iv) חלק ג'

(1) שים לב

(א) דבתחלת סוגיין אכתי לא סליק אדעתין תירוצו של אביי דמפרש טעמא דאכן בברייתא תליא מילתא באלו כיוון מחשבת ערלים לסימן ראשון או לסימן שני

ג) תירוץ

i) מוכח מגמרא בזבחים אשר דין מפגלין בחצי מתיר ליתי' אלא אם כן חישב המפגל או הפוסל אשר אותו מחשבה יחול לאותו סימן (ראשון או שני) שכיוון לו

6) מהרש"א בא"ד כדמוכח

א) קשיא

i) אמאי לא מייתי תוספות הוכחה זו מתירוצא דאביי בגמרא דידן גופא

ב) תירוץ

i) מברייתא דר' מאיר גרידא כמבואר באביי יכול להיות

(1) דבעלמא מפגלין בחצי מתיר אף בחישב מסתם מחשבת פיגול או פסול לסימן אחד אף בדלא כיוון לאיזו סימן יחול מחשבה שלו

(2) ובברייתא שאני דאיצטריך לפרש סימן ראשון למולים וכו' כדי שנוכל למינקט אשר כשאמר לאח"כ וסימן שני לערלים כיוון למימר אף לערלים וכשר מחמת דפתיכי בי' מולים כדפירשנו לעיל בתד"ה סימן שני

7) מהרש"א ד"ה ערלים

א) הקדמה

i) ניהדר לקושיית תוספות לעיל

ii) משמע מדברי תוספות דהוה ניחא להו אלו הוי ר' מאיר פוסל בין בדשחט למולים וערלים בין בדשחט לערלים ומולים

ב) קשיא

i) מאי הי' עושה ר' מאיר בלימודים בדף ס. דמהם מפקי בגמרא אשר מקצת ערלה כשר

ג) האם יכולין לתרץ ככה

i) חלק א'

(1) בתוספות ד"ה אבל בדף ס. קבענו

(א) דאף אלו צודק רבא דר' מאיר סבירא לי' תפוס לשון ראשון אפילו במחשבת שחיטה

(ב) מכל מקום הא דקתני במשנה אשר מקצת טומאה כשר בשחטו לטמאים ולטהורים מצי אתיא כר' מאיר

(ג) דיכול להיות דמשנה משתעי באופן דאמר הריני שוחט לאלו דבאופן זה לית לשון ראשון למיתפס בי'

ii) חלק ב'

(1) האם מצינו נמי למימר אשר ר' מאיר לית לי' דמפגלין בחצי מתיר היכא דאמר הריני שוחט לאלו

(2) ודבאופן זה ס"ל ר' מאיר דמקצת ערלה כשר

ד) תשובה

i) לא יתכן לתרץ ככה דהרי קבענו אשר לר' מאיר מפגלין בחצי מתיר אף באופן דר' מאיר לית לי' "תפוס לשון ראשון" כל עיקר כגון לאביי לגבי מחשבת שחיטה

8) מהרש"ל

א) גורסין רבא ולא רבה בתירוץ שני לעיל מטעם דלא מסתבר אשר רבה יתרץ קושיא לאביי תלמידו ועוד מטעמים אחרים

9) מהרש"א ד"ה אמר רבה

א) דוחק ביותר אשר רבא יתרץ קושיא לאביי בענין אשר אביי פליג עליו

ב) ולאידך גיסא לא דוחק הוא למימר אשר רבה יתרץ קושיא לתלמידו באמרו אשר בדורות ראשונים כבר דנו בענין זה

תד"ה השוחט פסח

תוס' בד"ה השוחט פסח כו' אוריב"א דהפסח כשר דהא לא שנה עליו כו' עכ"ל לכאורה הא שנה עליו דכתיב לא תזבח על חמץ וגו' וכתיב לא תשחט על חמץ וגו' וי"ל דבכה"ג לית לן למימר דשנה הכתוב עליו לעכב אלא דשנה עליו לעבור עליו בב' לאוין ולא אמרי' דשנה עליו הכתוב לעכב אלא בכה"ג דלעיל במכסת תכוסו וכן כל הנהו דפ"ק דזבחים דליכא למימר בהו לטפויי לאוי ודו"ק:

1) גמרא

א) השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה דלא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח

2) תוספות

א) ברם הקרבן כשר דלא שנה הכתוב עליו לעכב

3) מהרש"א

א) קשיא

i) הרי אכן שנה עליו הכתוב דהרי כתיב לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר

ב) תירוץ

i) לא אמרינן שנה עליו הכתוב לעכב אלא במקום שאי אפשר לומר דלאטפויי לאוי קאתי

ii) אבל בשוחט את הפסח על החמץ דאיכא למימר דשנה עליו הכתוב לעבור עליו בב' לאוין לא אמרינן דלעכב אתא

ג) שאלה

i) באיזו ציור לא יתכן למימר דלאטפויי לאוי קאתי

ד) תשובה

i) כגון הא דאמרי בגמרא בדף סא. אשר במכסת מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויו ואשר תכוסו שינה עליו הכתוב לעכב

ii) דתכוסו אינו לא תעשה וליכא למימר דלאטפויי לאוי קאתי

דף סג:

רש"י ד"ה הואיל וישנו בהלנת אימורין

[דף סג עמוד ב] בפרש"י בד"ה הואיל וישנו בהלנת אמורים דכתיב בהו נמי לא ילין חלב חגי עכ"ל דההוא קרא דמייתי לעיל לא תשחט וגו' ולא ילין לבוקר זבח חג הפסח משמע ליה דבהלנת בשר איירי ולא בהלנת אמורים ולכך הוצרך להביא מאידך קרא דכתיב לא תזבח וגו' ולא ילין חלב חגי וגו' דההוא ודאי בהלנת אמורים קמשתעי אבל התוס' לעיל בד"ה ולא עולת חול גו' הוכיחו דההוא קרא דלא תשחט וגו' ולא ילין דמייתי לעיל מיירי נמי בהלנת אמורים ומהרש"ל כ' לקמן בתוס' בד"ה ואיכא דלא מקיש כו' פי' קרא דלא ילין חלב חגי לא מקשינן כו' וקרא דלא ילין זבח חג פסח מקשינן כו' עכ"ל וא"א לפרש כן לדברי התוס' דלעיל שכתבו בהדיא דקרא דלא ילין זבח חג פסח בהלנת אמורים נמי איירי אבל כוונת התוס' לקמן כפי שיטתם לעיל דאו לאחד מבני חבורה היינו לענין שאם החמץ בביתו של א' מבני חבורה שהשוחט או הזורק חייב ולהכי מקשינן שם לא ילין ללא תשחט דכמו שהשוחט או הזורק חייב אם החמץ בביתו כך השוחט או הזורק חייב אם החמץ בבית של א' מבני החבורה אבל לענין שיהיה המקטיר חייב כמו השוחט לא מקשי' לא ילין ללא תשחט מיהו לשיטת רש"י לעיל דאו לא' מבני חבורה היינו לענין שהם עוברים וחייבים ודאי דיש לפרש לקמן כמ"ש מהרש"ל וכמו שפירש"י כאן דהלנת אמורים מלא ילין חלב חגי מפיק ליה ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) פסוק א'
     - i) לא **תשחט** על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר **זבח חג הפסח**
   - ב) פסוק ב'
     - i) לא **תזבח** על חמץ דם זבחי ולא ילין **חלב חגי** עד בקר
2) הקדמה ב'
   - א) שיטת רש"י
     - i) לא ילין **זבח חג הפסח** בפסוק א' בבשר קרבן פסח איירי
     - ii) ולא ילין **חלב חגי** בפסוק ב' באמרים איירי
   - ב) שיטת תוספות
     - i) לא ילין בפסוק א' בין בבשר קרבן פסח בין באמרים איירי
     - ii) ולא ילין **חלב חגי** בפסוק ב' באמרים גרידא איירי
3) הקדמה ג'
   - א) מן תיבת לא תשחט בפסוק א' מפקינן אשר השוחט חייב אם יש חמץ בביתו
   - ב) מן תיבת "דם זבחי" באותו פסוק מדייקין אשר הזורק חייב אם יש חמץ בביתו
4) הקדמה ד'
   - א) מן היקש בפסוק א' מן ולא ילין ללא תשחט מפקינן אשר מחייבין אף "לאחד מבני חבורה"

5) הקדמה ה' – משמעות של אחד מבני חבורה

א) רש"י

i) השוחט והזורק ובני חבורה כולן חייבין אם יש חמץ בבית של אחד מהן

ii) דהיינו דמהיקישא מרבין בין לאותן החייבין בלא תשחט בין לבעלי חמץ אשר בגלל חמץ שלהן עוברין אותן החייבין בלא תשחט

ב) תוספות

i) השוחט והזורק חייבין נמי על חמץ בביתו של אחד מבני חבורה אבל בני חבורה גופייהו אינן חייבין בשום אופן

ii) דהיינו דמהיקישא לא מרבין אלא לבעלי חמץ אשר בגלל חמץ שלהן עוברין אותן החייבין בלא תשחט

6) הקדמה ו'

א) רב פפא אית לי' אשר "כהן המקטיר את החלב עובר בלא תעשה הואיל וישנו בהלנת אימורין"

7) הקדמה ז'

א) רש"י

i) היינו טעמי' דרב פפא דדרשינן היקש מן לא ילין חלב חגי בפסוק ב' דמדובר באמרים דבו עוסק המקטיר

ii) פרטי היקש זו אינן מענינו

8) הקדמה ח'

א) מייתי בגמרא תרי ברייתות ומפרשי אשר ברייתא א' בשיטת רב פפא אזלי ואשר ברייתא ב' לאו בשיטת רב פפא אזלי

ב) ומפרשי בגמרא אשר ברייתא א' "מקיש הקטרה לשחיטה" ואיכא דלא מקיש

9) תוספות

א) פירוש ואיכא דלא מקיש חלב לזבח

10) מהרש"ל

א) באמרם דברייתא ב' לא מקיש חלב לזבח כיוונו תוספות למימר דדיקא מן פסוק ב' מצינן למידרש דין מקטיר וברייתא ב' לית לה היקישא מן פסוק ב'

11) מהרש"א

א) קשיא

i) שיטת מהרש"ל עולה שפיר לשיטת רש"י אשר פסוק א' לאו באמרים משתעי ולכן

(1) לרבות דין דרב פפא לגבי מקטיר האמרים איצטרכי רב פפא וברייתא א' להיקש דפסוק ב'

(2) משא"כ ברייתא ב' דלית לה היקש דפסוק ב' ולכן לית לה ריבויא להמקטיר

ii) ברם

(1) שיטת מהרש"ל לא עולה שפיר לתוספות דהרי לכולי עלמא דורשין היקש דפסוק א' לגבי אחד מבני חבורה ולשיטת תוספות אף פסוק א' בחלב משתעי

ב) תירוץ

i) הכי כיוונו תוספות לשיטתם באמרם אשר ברייתא ב' לא מקיש חלב לזבח בפסוק א'

(1) חלק א'

(א) אין הכי נמי אשר לתוספות פסוק א' בחלב נמי משתעי

(i) ברם קבענו דתוספות אית להו אשר היקש דפסוק א' לית למילף מיני' אלא ריבוי בעלי חמץ אשר בגלל חמץ שלהן מחוייבין אחרים ולא לרבות לאותן דעוברין על לאו דלא תשחט

(ii) ומובן נמי אשר לא מצינן לרבות מיני' אשר המקטיר ג"כ עובר על לאו דלא תשחט

(ב) ולכן אף לתוספות לית למילף חיוב למקטיר אלא מפסוק ב'

(ג) ואע"ג דברייתא א' דרשא לפסוק ב' ברייתא ב' אית לה דאין למילף כלום מן פסוק ב'

(2) חלק ב'

(א) רש"י ס"ל אשר מפסוק א' מצינן נמי לרבות אותן דחייבין על לא תשחט ודיקא משום דפסוק א' לאו בחלב משתעי לית למילף מקטיר מן פסוק א'

(ב) ברם

(i) ברייתא א' ס"ל דמיהת מצינן למיסמך על פסוק ב' למילף דין דמקטיר

(ii) ברייתא ב' אית לה דאין למילף כלום מן פסוק ב'

רש"י ד"ה אבל המולק

בד"ה אבל המולק כו' דאין דרך לשחוט שום קרבן בזמן שחיטת הפסח דהיינו אחר חצות כו' עכ"ל ר"ל אחר חצות וקודם תמיד של בין הערבים אבל אחר תמיד של בין הערבים איסור עשה דהשלמה נמי אית בה וק"ל:

רש"י ד"ה קשיא מליקה ותד"ה הא והא ר' שמעון

[דף סד עמוד א] בד"ה קשיא מליקה כו' וקתני דעבר אמליקה דומיא דשאר קרבנות ועוד כו' עכ"ל ר"ל דלאו במליקה לחוד מחייב אלא קתני מליקה בעוף דליהוו דומיא דשאר קרבנות דמחייב בהו נמי ועוד דנקט מליקה לאשמועינן דמחייב בה דומיא דשחיטה וק"ל:

תוס' בד"ה הא והא ר"ש כו' אמאי נקט עוף כו' אבל בח"ה אפי' העוף כו' עכ"ל לענין דלגופה שאינו עובר בי"ד אדרבה ה"ל למנקט שאר קרבנות אף על גב אית בהו שחיטה ממש לא מחייב אבל לדיוקא דבח"ה מחייב נקט עוף לרבותא אף על גב דלית ביה שחיטה ממש וק"ל:

תד"ה טעמא דשלא

בד"ה טעמא שלא כו' דהא מכשיר לעיל ר"י שוחט אחרים לשמו עכ"ל במועד קיימינן הכא דהיינו שלא בזמנו ור"א נמי מודה בהא דשוחט אחרים לשמו דכשר אלא לרבותא נקטו דאפי' בזמנו מכשיר ר"י בהא וק"ל:

דף סד:

גמרא אביי אמר ננעלו תנן

[דף סד עמוד ב] גמרא אביי אמר ננעלו תנן כמה דמעיילו עיילו וסמכינן אניסא כו' ויש לדקדק לאביי כיון דבנס ננעלין כדי דלא ליעיילו כולהו ולא יהיו ג' כיתות אם כן היאך מספקא לן אי בבת אחת בג' כיתות דא"כ למה ננעלין כלל בין כל כת וכת ויש ליישב ודו"ק:

דף סה:

תד"ה החולב

[דף סה עמוד א] תוס' בד"ה החולב כו' אבל אי כדי גמיעה זוטר צ"ל דסתם כו' עכ"ל מפורש בתוס' בר"פ המוציא יין דבגרוגרת איירי ביבש ואפשר שבתחלה היה יותר מכדי גמיעה ע"ש ומה שיש לדקדק בדבריהם הכא והתם ע"ש בחידושינו

תד"ה המכבד וכל אמצע דיבור שבו

בד"ה המכבד כו' דא"כ אמאי מחייב לר"א כיון דיכול להיות בלא גומות כו' עכ"ל מפורש בתוס' פרק המצניע דדבר שאין מתכוין לר' יהודה נמי מותר מן התורה דלא הוי מלאכת מחשבת עכ"ל ע"ש:

בא"ד סתם מכבד ומרבץ מתכוין להשוות גומות אף על פי שא"צ כו' מחייב לר' יהודה כו' עכ"ל לענין מתכוין נמי הוה מחייב ר"ש אלא דפוטר ר"ש ביה כיון שא"צ להשוות גומות ואף על פי שמתכוין פטור לר"ש משום דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ודו"ק:

בא"ד אף על גב דגזרינן בב"מ כו' מחוזא היתה כולה רצופה באבנים לא גזרינן כו' עכ"ל עכ"ל ולרבנן דלא התירו הכא אלא משום דאין שבות במקדש היינו משום דאל"ה הוה גזרינן מקדש אטו כולה ירושלים דלא הוה רצופה ובחידושינו פרק המצניע כתבנו שם ד"א ע"ש ודו"ק:

בא"ד בכיבוד אסור דמשוי ביה גומות יותר מריבוץ עכ"ל היינו מזיז עפר ממקומו דפ' כירה וביצה כפירש"י שם ועיין בתוס' וק"ל:

1) הקדמה א'
   - א) משנה וגמרא
     - i) הכהנים הדיחו את העזרה בערב פסח שחל בשבת שלא ברצון ר' אליעזר דס"ל דבמכבד ומרבץ דדמי להדחה איכא חיוב חטאת מצד אשוויי גומות
     - ii) מה שאין כן חכמים דסבירא להו דאיסור דמכבד ומרבץ שבות הוא ואין שבות במקדש
2) הקדמה ב' – כמבואר בתוספות
   - א) דבר שאין מתכוין בשבת מותר מן התורה חוץ מבאופן פסיק רישי' בין לר' יהודה בין לר' שמעון
   - ב) מלאכה שאין צריכה לגופה חייב לר' יהודה ופטור לר' שמעון
3) הקדמה ג'
   - א) ר' שמעון כחכמים ס"ל דמכבד ומרבץ פטור
   - ב) ר' יהודה אית כר' אליעזר דמכבד ומרבץ חייב
4) תוספות כמבואר במהרש"א
   - א) עכשיו
     - i) הגם דגוף מלאכת מכבד ומרבץ הנו לאשויי גומות מ"מ לא צריך לגוף המלאכה
     - ii) ולכן מלאכה שאין צריך לגופה הוה דחייב לר' יהודה ופטור לר' שמעון

iii) {עיין בחידושי רא"ם הורויץ ליתר ביאור}

ב) שים לב

i) דליכא למימר דחייב לר' יהודה מחמת דפסיק רישי' דמשוה גומות

ii) דאם כן דהוה פסיק רישי' אף ר' שמעון הוה לי' למימר דחייב

5) המשך תוספות

א) הקדמה

i) מחוזא היתה כולה רצופה באבנים והתירו לכבד לכתחלה מחמת דליכא גומות לאשויי

ב) קשיא

i) אמאי אוסר ר' אליעזר הדחה במקדש משום מכבד

ii) הרי עזרה רצופה באבנים היתה

6) מהרש"א

א) קשיא

i) אמאי לא הקשו תוספות נמי לרבנן דאמאי הוצרכו למיתלי היתירן בהא דאין שבות במקדש

ב) תירוץ

i) אי לאו דאין שבות במקדש הוי גזרינן לעזרה דרצופה אטו עיר ירושלים חוץ מעזרה דאינה רצופה

ג) קשיא

i) הרי במחוזא לא גזרו רבנן שלא לכבד אטו חשש דשמא יכבד במקום שאינו רצוף

ד) תירוץ

i) עיר מחוזא כולה רצופה היתה ולא מסתבר למיגזר אטו עיר אחרת שאינה רצופה

ii) ירושלים חוץ לעזרה לא היתה רצופה ומצינן למיגזר שמא יכבד בירושלים חוץ לעזרה

תד"ה שמא לא נתקבל

בד"ה שמא לא נתקבל כו' לא פריך מדם הראוי להתקבל ונשפך דעולין כו' עכ"ל לכאורה מדם הראוי להתקבל ונשפך דהיינו שלא נתקבל כלל ממנו וכהך דלעיל אבל קשה דהא מסיק דכהנים זריזין הן ולא חיישינן כלל ללא קבלוהו ונראה לפרש דאין דרך להתקבל כל דם הראוי ובודאי דמכולהו נתקבל מהן קצת דמן דכהנים זריזין הן אבל שאר דם הראוי להתקבל נשפך מצואר בהמה והיינו דם הראוי להתקבל ונשפך ועולה הוא כיון דנתקבל קצת ממנו כבר ושוב אחרי העיון ראיתי שם בגמרא דקאמר דצריך לקבל כל דם הפר הראוי להתקבל וע"כ נראה דר"ל דמעיקרא דאכתי לא ידע הא דכהנים זריזין הן לא הוה ק"ל מדם הראוי להתקבל ונשפך משום דעולין הן כו' ודו"ק ומיהו קשה דא"כ דם פסול הוא ואמאי קרי ליה עולין דלא אמרי' שם דעולין אין מבטלין זה את זה אלא בכגון פר ושעיר של י"ה דשניהם דם כשר הן:

1) הקדמה
   - א) דם קילוח שנתקבל בכלי מן צואר בהמה ולא נשפך לרצפה ראוי הוא לזריקה על גבי מזבח
2) משנה וגמרא לפי שיטת תוספות
   - א) ר' יהודה
     - i) כוס הי' ממלא מדם התערובת ברצפת עזרה וזרקו זריקה אחת על גבי המזבח שאם ישפך דמו של אחד מהן ולא נזרק ממנו על המזבח נמצא זה מכשירו שהרי מעורב בו מן הנשפך
3) גמרא
   - א) קשיא כמבואר בתוספות
     - i) שמא באותו כוס נכנס דם קילוח דלא נתקבל בכלי מצואר בהמה ונשפך לרצפה מן צואר הבהמה ואסור להעלותו על גבי מזבח
   - ב) תירוץ
     - i) מחמת זריזות דכהנים סמכינן דדם קילוח כולו נתקבל בכלי ולא נשפך לרצפה
   - ג) קשיא "והלא דם התמצית"
     - i) "והלא דם התמצית מעורב בו ומבטיל לי' ברוב"
     - ii) כלומר בכוס נמצא נמי דם התמצית מרצפת העזרה ומבטל ברוב לדם קילוח שבכוס
4) תוספות
   - א) "וכי פריך והלא דם התמצית מעורב בו ומבטיל לי' ברוב לא פריך [אלא מן דם התמצית ולא פריך] מדם הראוי להתקבל ונשפך דעולין אין מבטלין זה את זה"
5) מהרש"א
   - א) שאלה
     - i) לאיזו דם כיוונו בתוספות באמרם דלא פריך מן "דם הראו להתקבל ונשפך דעולין ואין מבטלין זה את זה"
   - ב) תשובה לפי הוה אמינא א' דמהרש"א
     - i) תוספות כיוונו למימר דלא פריך מן דם קילוח שלא נתקבל בכלי ונשפך מן צואר בהמה לרצפה

ג) קשיא

i) הרי קבעו בגמרא אשר כהנים זריזין הן ולכאורה משמעו אשר לא יתכן שיישפך דם קילוח מן צואר בהמה לרצפה

ד) תירוץ לפי הוה אמינא ב' דמהרש"א

i) באמרה "כהנים זריזין הן" לא כיוונה גמרא אלא למימר דלא יתכן אשר לכל הפחות קצת דם קילוח נתקבל בכלי מן צואר הבהמה

ii) ועכשיו מפרשי תוספות דאותו דם קילוח שנשפך ולא נתקבל בכלי שרי להעלותו על גבי המזבח ולא מבטל לדם קילוח שנתקבל בכלי ולא נשפך

ה) פירכא לתירוץ הוה אמינא ב' דמהרש"א

i) במסכת זבחים משמע דאכן קבלו כהנים בכלי כל הדם קילוח ולא נשפך כלום לרצפה

ו) מסקנא דמהרש"א

i) תוספות כיוונו להקשות

(1) דמעיקרא לפני שתירצו אשר כהנים זריזין הן ובדאכתי סברי דיכול להיות אשר דם קילוח לא נתקבל בכלי ונשפך לרצפה

(2) אמאי לא פריך דשמא אותו דם קילוח שנשפך לרצפה נכנס לכוס ומבטל לדם קילוח שנתקבל בכלי ולא נשפך

ii) ומתרצי דדם קילוח שלא נתקבל בכלי עולין על גבי מזבח ולא מבטל לדם קילוח שנתקבל בכלי

ז) קשיא

(1) לא אמרינן "עולין ואין מבטלין זה את זה" אלא כגון לגבי פר ושעיר של יום הכפורים דשניהם דם כשר

הדרן עלך תמיד נשחט

ג' דחה"מ סוכות תשע"ד